25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6783 29 ԱՊՐԻԼ 1908 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՌԷՊԻ-ՈՒԼ-ԱԽԷՐ 1326 12 Mai 1908 25e année № 6783

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղ.ռշ.
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 PARAS

آرهولك
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ՀՈՍԱՆՈՒՏԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԴԱՐՄԱՆԸ

ԳՈՒՆԴԱՔՈՒԹՈՒՄ

Հեղինակը ընդունելու վրայ է թէ, մարդուս կեանքի արտաքին պայմաններէն դուրս շարք մը երեւոյթներ կան, որոնք լուրջ քննութիւններու կը կարօտին, ուսումնականները անդադար ուսումնասիրութիւններ կ՚ընեն այս մասին։ Հոգեբանական վարժարանին և մասնաւորապէս Տօքթ. Ռիպօի գործերը ծանօթ են արդէն, որոնք ծածկագիտութեանց (occultismo) և հոգեպաշտութեան (spiritualismo) հակառակ է և այս խնդրին վրայ արդէն վիճաբանութիւնները չեն դադրիր։ Երեւոյթները ինքնին չեն մերժուիր. անոնց գոյութիւնը ամէն մարդ կ՚ընդունի. և սակայն նիւթապաշտները (materialisti) նիւթական դասակարգին՝ իսկ հոգեպաշտները հոգեկան դասակարգին մէջ կը մտցնեն զանոնք։ Անոնցմէ առաջինը, երեւոյթը սահմանափակած է, հետեւաբար պահանջուած փիլիսոփայական և բնազանցական հետեւանքները չենք կրնար ստանալ, իսկ երկրորդ վարկածը շատ հեռուները կը տանի մեզի և իր ընդունած սկզբունքները կը հաստատեն անծանօթ գիտական աշխարհներ, խորունկ խորհուրդներ։ Մենք այս վիճաբանութեանց չպիտի մասնակցինք, այլ գիտուններու զանազան կարծիքները մէջ պիտի բերենք, որոնք գիտութեան մէջ դրան մը առջեւ գտնուիլ կարծեցին. և որովհետեւ դրան մը բացուիլը, գիտական գաղտնիքի մը լուծումն է, հետեւաբար զայն բանալ կը փորձեն։

Տօքթ. Պառատիւք որ քանի մը տարի առաջ, իր Հոսանուտային հիւանդութիւններ (Malattie Fluidiche) կոչած նիւթին վրայ, Բարիզի բժշկական համալսարանին մէջ բանախօսած էր, վերջերս զանոնք շարունակեց աւելի ընդարձակելով։ Հետաքրքրաշարժ են այս գիտունին ենթադրութիւններն ու գործերը։ Իր բժշկութեան ասպարէզի առաջին տարիներէն իսկ, կարգ մը հիւանդութեանց ֆիզիքական դրութեանց մասին անկարողութեան մատնուած էր, մինչդեռ միեւնոյն դրութիւնները, տրամաբանապէս առաջնորդներուն նման հիւանդութեանց մէջ սքանչելի արդիւնքներ կուտային։ Հետեւաբար [illegible] թէ, բոլոր վարկածները չէին քննուած. իսկ յետոյ ըրած խուզարկութիւնները ենթադրել տուին հոսանուտներու (fluido) գոյութիւնը։ Ըստ իրեն՝ մարդկային կազմակերպութեան մէջ տեսնուած երկու հոսանուտի գոյութիւնը կ՚ընդունի, մին շօշափելի, որ է արիւն. իսկ երկրորդը թէեւ ոչ շօշափելի և սակայն իր գոյութիւնը դիւրըմբռնելի է, որ է ելեկտրականութիւն։ Տօքթ. Պառատիւք աւելի հոսանուտներու գոյութիւնն ալ կ՚ընդունի և կ՚ըսէ թէ ըստ իրեն ամէն գործարան վարիչ հոսանուտ մը ունի. ճիշդ է որ գործարանը կը գործէ և սակայն միշտ հոսանուտէն գրգռուած. շնորհիւ այս ուժերուն կամ հոսանուտներուն ամբողջութեան, մարդկային մեքենան կը գործէ, երբ ներդաշնակութիւնը կատարեալ է։ Հակառակ պարագային, այսինքն երբ հոսանուտներէն ոմանք պակաս կամ աւելի ըլլան, խանգարումներ կը պատահին այն գործարաններուն մէջ՝ որոնց որ կը պատկանին, և այս պարագային գործարանը պէտք չէ դարմանել, այլ պէտք է հոսանուտը շարժել։ Բայց թէ ինչպէս կարելի է հոսանուտին գոյութիւնը հաստատել ու երկրորդ թէ՝ ինչպէս հասկնալու է անոր շեղուած ըլլալը։ Շնորհիւ լուսանկարին, կ՚ըսէ Տօքթ. Պառատիւք, քիմիական հիւանդութեանց լուսատարբալուծական (fotochimica) հակազդեցութիւնները, ապակիներու վրայ իրենց տեսակին յատկանշական հետքերը կը թողուն։ Այս տեսակ լուսանկարի ապակիները երկու կերպով կ՚ընդունուին. կամ սովորական լուսանկարի մեքենային միջոցաւ և կամ մասնաւոր դրութեամբ մը որ կը կայանայ, ապակիները կրկնապատկուած կամ եռապատկուած սեւ թուղթէ պահարանի մը մէջ դնելով, ու յետոյ օդին մէջ կախելով և կամ մօտեցնելով ենթակային։ Այս կերպով ընդունուած հետքերը հինգ դասակարգերու կը վերածուին. — 1. Ջղային փոշիներ (polveri nervose), որոնք անասնական, անբան, նիւթական և անմիտ կեանքի մը հետեւանքներն են։ — 2. Կլոր, սուրածուն, երկրաձգուած ձեւեր, որոնք խելացի կեանքի մը արդիւնքներն են։ — 3. Ծածանող, լայն եռիզներ և լայն նմանօրինակ գծեր, որոնք կը համապատասխանեն այլեւայլ հիւանդութիւններու։ — 4. Կապեր, հանգոյցներ, եռիզներ, որոնք նեղութեան, տխրութեան և կարգ մը ջղային խանգարումներու հետեւանքներն են։ — 5. Գանկին ձեւը, որ ուղեղին առողջութեանը և նոյն իսկ ենթակային բարոյական կարգ մը յատկութիւններուն վրայ ճիշդ տեղեկութիւններ կուտայ. օրինակի համար, բարութեան, անկեղծութեան եւայլն, և կամ ուղեղային ոեւէ հիւանդութիւն մը կը յայտնէ, ամենափոքր խառնակութենէն սկսեալ մինչեւ իսկ ջղագարութիւնը։ Սովորաբար այս վերոյիշեալ բոլոր հետքերը ճերմակ և բազմաթիւ կ՚ըլլան. կրնան նաեւ կանաչ, կարմիր և կապոյտ ըլլալ։

Ամէն մարդ, նոյն իսկ ան որ քաջառողջ է, ըստ վերոյիշեալ գիտունին, միշտ և կամ մասամբ պահուն, տեսակ մը եթերէ շրջապատուած է, զոր ինքը յորձանուտ (vortice) կը կոչէ. մարմնով ու խելքով առողջ և խաղաղ մարդուն յորձանուտը միօրինակ և կամ կանոնաւոր կ՚ըլլայ. եթէ կարելի է ըսել, ամպի պէս հետքեր կը թողու ապակիին վրայ, մինչդեռ հիւանդ կամ շարունակ մտածկոտ մարդունը, անկանոն եզրեր և ծամածռութիւններ կ՚ունենայ, և երբեմն ալ, բոլորովին յատկանշական ձեւ մը կ՚առնէ։ Սակայն եթէ լուսանկարները առանց ո և է մասնաւոր դրութեան մը կը բռնեն այս փորձերն, այն ատեն ամէն լուսանկարիչ պէտք էր հանդիպել այս տեսակ հետքերու։ Տօքթ. Պառատիւք կը պատասխանէ թէ, պէտք է նախ յարմար առիթը փնտռել, երկրորդ պէտք է գտնել այն կէտը, ուրկէ հոսանուտները աւելի որոշ ու բացայայտ կ՚ելլեն։ Նաեւ շատ անգամներ գիտուած է որ լուսանկարիչներ իրենց ապակիներուն վրայ կէտերու պէս հետքեր կը տեսնեն, և չկրնալով բուն պատճառը գտնել, ի զուր դէպքի մը կամ արկածի մը կը յատկացնեն ու այնչափով բաւականանալով, զանոնք շտկելու համար ռըթուշ կ՚ընեն։ Ուրեմն հոսանուտները գտնելէն և դիպուածական հիւանդութիւններու տեսակը որոշելէն յետոյ, ինչ դարման պէտք է ընել։ Ասոր համար ֆիզիքական երեք տեսակ դեղեր կան. Ջրաբուժութիւնը (Idroterapia), որ կը կատարելագործուի աղի ջուրի մէջ. Մեծ մկրտութեամբ (gran battesimo) մը, խունկով (incenso) և կրակով (fioco), որ կը գործադրուի դեղին ճառագայթներով (luce gialla o citrina) և կամ կիզիչ երկաթի կլոր կտորով մը (paletta ardente)։ Ներաւշտութի, մելամաղձոտութեան և ուրիշ կարգ մը յօդացաւերու (reumatismo) արտադրած ուղեղային հիւանդութիւնները դեղին ճառագայթներով և կամ կիզիչ գնդակով կը բուժուին։ Դեղին ճառագայթները մասնաւորապէս ուղեղային հիւանդութիւններու համար ալ կը գործածուին։ Եւ փորձուած է որ, անոնց շնորհիւ, ջլախտաւոր մը առողջացած է, հակառակ անոր որ քանի մը տարիէ ի վեր անբուժելի վիճակի մը մէջ հիւանդանոց կը գտնուէր։ Երբ առաջին անգամ այս ճառագայթներուն ազդեցութեան ենթարկեցին այդ ջլախտաւորը, դէմքը սեւ ծածկոցով մը բոլորովին գոցեցին, յետոյ, կամաց կամաց երբ խելքը սկսաւ գլուխը գալ, ծածկոցն ալ սկսաւ անյայտանալ, մինչեւ որ դէմքին վրայ բան չի մնաց։ Իսկ կապերուն՝ ընդհանրապէս կիզիչ գնդակը կը գործածեն, որ փայտէ կոթ մըն է ծայրը երկաթէ գնդակով մը. գնդակը կը տաքցնեն մինչեւ որ ճերմակ ըլլայ և յետոյ հիւանդին դէմքէն ու գլխէն քանի մը միլիմեդր հեռու կը սկսին շարժել. կ՚երեւի թէ գէշ հոսանուտը հրմէն այրելով կը ստիպուի թողուլ այն տեղը։

Ֆրանսական համալսարանի դասատուներէն մէկուն աղջիկը, մելամաղձոտութենէ բռնուած, որ ըստ օրէ կը մաշէր, կը հիւծէր, և սակայն այդ դարմանով երեք շաբթուան մէջ բուժուեցաւ։ Կին մը որ ձախ ականջին տակի շարունակական ջղացաւութենէ մը կը նեղուէր, լուսանկարի ենթարկուելով ճիշդ օձաձեւ, նեղ ու երկայն հոսանուտ մը տեսնուեցաւ, որ կարծես հիւանդին ծոծրակը կը խածնէր. սակայն կիզիչ գնդակով թէ՛ ջղացաւութիւնը և թէ տառապանքները անցան։ Խունկը ընդհանրապէս ներքնածխմանց, ժանտախտ և մանաւանդ նողկալի հիւանդութեանց մէջ կը գործածուի։ Գալով ջղայիններուն, աղի ջրով մեծ մկրտութիւնը կը բուժէ. իբր մաղ ծառայող, կերպասի մը մէջէն, աղի հատիկներով խառնուած ջուրը հիւանդին մարմնոյն վրայ կը թափեն. միայն թէ աղի հատիկները իրենց հալած պահուն, հիւանդին մարմնին վրայ պէտք է հասնին։ Տօքթ. Պառատիւք վերոյիշեալ հոսանուտներէն զատ տարրական գոյութիւնն ալ կը յատկանշէ, որ մեր քննութիւններէն խուսափող և սակայն լուսանկարով մէջտեղ ելլող էութիւն մըն է։ Տարրականը կրնայ մեր յօրինուածքին և մեր առողջութեանը վրայ տեսակ տեսակ ազդեցութիւններ ունենալ։ Տօքթ. Պառատիւք Լուրտի արդիւնաւոր դարմանին ալ կը հաւատայ, քաղաքին և կամ քարայրին մէջ, մասնաւոր պահարաններով կախած ապակիներէն զարմանալի քլիշեներ ընդունեցաւ։ Ոմանց վրայ բազմաթիւ գունդեր կը տեսնուին, որոնք նուրբ փոշի մը կը կազմեն. ասոնց միացած են նաեւ լուսաւոր աւելի մեծ գունդեր, իսկ անոնց վրայ ալ, միայն լուսաւոր գունդերը կը տեսնուին։ Միեւնոյն տեսակ ապակիներ, ուրիշ տեղեր ալ զետեղուելով գրեթէ երբեք այս տեսակ արդիւնքներ չտուին։

Վերջերս երբ Տօքթ. Պառատիւք Լուրս կը գտնուէր, քարայր երթալով անդամալոյծ աղջկան մը քով կեցաւ. գլխարկը, որուն մէջ մեր ըսած ձեւով ապակի մը դրած էր, ձեռքն էր. քիչ յետոյ երբ հաւատացեալներուն թափօրը, հիւանդ աղջկան քովէն անցաւ, անիկա յանկարծակի սկսաւ ելլել ու ձեռքերը դէպի Սրբաճաճանչը երկնցնել. այն ատեն Տօքթ. Պառատիւք գլխարկը առաւ և հիւանդին մէջտեղը դրաւ։ Յետոյ երբ ապակին դեղերու մէջ դնելով հանեց, եզերքներուն վրայ բազմաթիւ գունտեր և մէջտեղն ալ լայն եռիզ մը տեսաւ։ Տօքթ. Պառատիւք կ՚ըսէ թէ, գունտերը հիւանդ աղջկան հոգեռանդն հաւատքին հետքերն են, իսկ եռիզը շողարձակութիւն մը Սրբաճաճանչին ու աղջկան մէջ։ Յիշեալ բժիշկը Լուրս գտնուած պահուն, իր որդիներէն մէկը Լոնտոնի մէջ մեռաւ. սա ալ առանց բացառութեան հօրը բոլոր ենթադրութիւնները հաստատեց. իր դագաղին երկու լուսանկարները, որոնք տարբեր տարբեր ժամանակներ քաշուեցան, անհամեմատ արդիւնքներ տուին. մէկուն մէջ անկանոն բան մը չկայ, ծաղիկներով և սրբոց պատկերներով ծածկուած դագաղ մը, խաչելութեան պատկեր մը և պսակ մը որուն մէջ հանգուցեալին լուսանկարը, իսկ անկէ ետքը ուրիշ մեծ խաչելութիւն մը։ Երկրորդ լուսանկարին մէջ, միայն դագաղը ու անոր վրայի առարկաները տեսնելի են, իսկ մնացած բաները հոսանուտներու պատճառաւ, որոնք կարծես դագաղէն կը բղխին, շփոթ են. մեծ խաչելութիւնը բոլորովին ծածկուած, մեռելին լուսանկարն ալ պսակէն եւ եռիզով մը շրջապատուած է և տարրականներ կը շրջին սենեակին մէջ։

Լուսանկարիչը և բժիշկին հիւանդապահը, որոնք բաւական ատեն դագաղին սենեակը կեցան, կը պատմեն թէ, մէկը մակերեւոյթին, իսկ միւսը գլխուն վրայ բռունցքի հարուածներու նման հոսանուտներ զգացեր են։ Այս հարուածներուն պատճառաւ լուսանկարիչը, օր մը, իսկ հիւանդապահը՝ երեք օր հիւանդ պառկեցան։ Տօքթ. Պառատիւք կ՚ըսէ թէ, որդւոյն մահուընէն դուրս ելած ուժերը, տարրականները, որոնք սենեակին մէջ կը շրջէին, զարկած են իր երկու աշխատակիցներուն։ Ահա այս վարկածն է որ, քիչ ատենէն Տօքթ. Պառատիւք, Բարիզի Բժշկական վարժարանէն դուրս պիտի հանէ։ Այս, տեսակ մը նոր գիտութիւնը արժանի է մեր ուշադրութեան։ Ինչ որ ուզենք, կրնանք ըսել, և սակայն ցաւալի է տեսնել այն տեսակ բաներ, որոնք մեր շուրջի քննութիւններէն վրիպելով լուսանկարով մէջտեղ կ՚ելլեն։

«La Lettura»
Թարգ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՖԷՍՃԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԻՃ ԴՊՐՈՑԸ

ՍԱՄՈՒԷԼ ԳՕԼՐԻՃ

Լիճ դպրոցին երկրորդ բանաստեղծը Սամուէլ Գօլրիճ ծնաւ 1772ին իբր 10րդ զաւակ բազմանդամ ընտանիքի մը։ Անոր հայրը իբրեւ երէց քարոզիչ մեծապէս կը յարգուէր թեմականներէն՝ անբասիր և անշահախնդիր կենցաղին համար. իր մայրը ազնիւ և անձնուէր կին մըն էր, բոլորովին նուիրուած զաւակներուն և ամուսնոյն. երկուքն ալ զուրկ էին սակայն մտաւորական բարձր ձիրքերէ, որով Գօլրիճի բանաստեղծական հանճարը եզական և ընդաբոյս էր և ոչ ժառանգական։ Գօլրիճ դաստիարակուեցաւ նախ Գրայսդ Գօլեճին մէջ, յետոյ Քէմպրիճի մէջ կատարելագործեց իր ուսումը. ինչպէս ուրիշ ականաւոր գրագէտներ, դպրոցական փայլուն շրջան մը չբոլորեց, սակայն դպրոցի մէջ իսկ ի յայտ եկաւ իր խօսելու և վիճելու մեծ կարողութիւնը, որով ապագային համակրութեան զօրեղ հոսանք մը պիտի յառաջանար իր անուան շուրջ, իրեն քաշելով դարուն ամենանշանաւոր հանճարները։ Ուորտսուորթի պէս ինքն ալ մեծ համակրութիւն կը տածէր Ֆրանսայի 18րդ դարու փիլիսոփաներու նկատմամբ, որոնք անոր կարծիքով մտաւորական նոր դարագլուխ մը պիտի բանային մարդկութեան առջեւ։ Գօլրիճ յոյժ շռայլ ըլլալով, խոշոր պարտքեր ըրաւ, տակաւին երբ խիստ երիտասարդ էր և երեւոյթները փրկելու համար զինուորագրուեցաւ թեթեւազէն վիշապազօրքերու գունդին մը։ Սակայն զինուորական կեանքի բնաւ յարմարութիւն չունենալով հեգնութեան առարկայ եղաւ և վտարուեցաւ բանակէն։ Քէմպրիճի մէջ անցուցած վերջին տարին ծանօթացաւ «Սաուդէյի» և երկուքն ալ հետզհետէ իրարու յարեցան գաղափարներու և զգացումներու նմանակերպութեան և նոյնութեան պատճառաւ. «Սաուդէյ» ամուսնացած էր Պրիսթօլի մէջ ապրող անտէրունչ չորս քոյրերէ մէկուն հետ. Գօլրիճ եւս նշանուեցաւ անոնց երիցագոյնին հետ. Ռոպէրթ Լուէլ Բուէյքըր եւս կ՚ընտրէ այս քոյրերէն մին իբր իրեն լծակից։ Այս բանաստեղծները կ՚որոշեն հեռուերը մը, Ամերիկայի մէջ տեղ մը գտնել, խաղաղիկ և անդորր մթնոլորտի մը մէջ նուիրուելու իրենց «իտէալին» իրականացման։ Սակայն անոնց այս ձեռնարկը չիրականացաւ։ Գօլրիճ տեսնելով որ իր գաղափարները յոյժ վերացական և անգործադրելի էին, կը վարձէ խրճիթ մը ի Քլիֆտըն և Արքատեան պարզութեամբ կեանք մը վարել կ՚երազէ։ Նիւթական անձկութեան մէջ գտնուելով կը ձեռնարկէ հրատարակել շաբաթաթերթ մը Ուէչմէն անուամբ որ հազիւ մէկ քանի ամիս գոյութիւն կ՚ունենայ։ Միեւնոյն տարուան մէջ կը հրատարակէ գրքոյկ մը «Բերթուածներ այլազան նիւթերու վրայ» խորագրով, որուն համար 30 ոսկի կը ստանայ, վաճառելով հրատարակչի իրաւունքը։ Այս հատորիկը կը պարունակէ իր նշանաւոր «Կրօնական խոհքը» և իր քմայքոտ «Ցաւերժահարսներու երգերը»։ Թէպէտ այս նախափորձը մեծ ընդունելութեան չարժանանար, սակայն Գօլրիճ կը շարունակէ արտադրել, կը հրատարակէ շարք մը ոտանաւորներ և սիրուն դիզոն մը՝ «Մեկնող տարին». կ՚աջակցի նաեւ Սաուդէյի իր «Ժաննը Տարք» բանաստեղծութիւնը լրացնելու։ Այս միջոցին կը ծանօթանայ Ուորտսուորթի և անքակտելի մտերմութեան կապ մը կը հաստատուի իրենց միջեւ։ Այս տեսակցութեան մէջ ծագում կ՚առնէ համբաւաւոր «Քնարերգական գեղօններու» ծրագիրը, որուն մասին արդէն ակնարկեցինք Ուորտսուորթի կենսագրութեան մէջ։ Երկու բանաստեղծները Անգլիոյ մէջ մեծ պտոյտ մը կատարելու համար անհրաժեշտ դրամը ձեռք ձգելու կը ծրագրեն բանաստեղծական ստուար հատոր մը յօրինել. Գօլրիճ այս գործին համար կը պատրաստէ իր հռչակաւոր՝ «Հնօրեայ Նաւորդը» The ancient mariner, ուր ամենաբարձր կերպով իր բանաստեղծական ուժինը և տաղանդը կ՚արտափայլի։ «Հնօրեայ Նաւորդ»ին նիւթը մտացածին է, բայց այսպիսի հանճարի մը դիւթող գրչին տակ տեսլականը իրականութիւն կը ստանայ և անդիմադրելի կերպով կը յուզէ և կը յափշտակէ հոգւոյն ամենախորունկ և ամենափափուկ թելերը։ «Հնօրեայ Նաւորդ»ը միջին դարու մարդ մըն է, որուն նաւը քշուած էր հարաւային կիսագունտին ծովերուն մէջ որ տակաւին անծանօթ էր։ Նաւորդը ձախաւեր վայրկեանի մը մէջ կը սպաննէ ձիւնկալ անմեղ թռչունը, որ եկած թառած էր կամրջակին վրայ և կը զբօսցնէր նաւազները։ Այս սպանութեան հետեւանքով նաւազները անլուր տառապանքներու կ՚ենթարկուին, միմիայն ծեր նաւորդը ողջ կը մնայ և կ՚արժանանայ վերստին տեսնելու Անգլիան։ Զարչարուած այս յիշատակներէն՝ կը պատմէ իր պատահարները երիտասարդի մը որ հարսանիք կ՚երթար, կը պարտաւորէ իր ըսածները լսելու, որմէ ետք երիտասարդը յուզուած և մտախոհ, տուն կը դառնայ փոխանակ կոչունքին երթալու։ Անգլիացիներուն ընդածին տխրութիւնները, Միջին դարու նախապաշարումները, ծովային խաւանքները ամէնքն ալ պատշաճապէս իրարու ընդելուզուած են այս կարճ գեղօնին մէջ, ուր Գօլրիճ կը ներկայանայ իբր ճշմարտապէս միստիքական բանաստեղծ։ Ոչ ոք իրմէ աւելի կրցած էր իր կերտած նրբանիւթ և անշօշափելի իրերուն ճշմարտին պատրանքը տալ, իր հանճարին կարեւոր մէկ մասը կը կազմէ այն մանկական յափշտակութիւնը, որով կարողացած է այնչափ շքեղ աւանդավէպեր հիւսել, իրականութեան պատրանքը տալով անոնց։

Գօլրիճի երկրորդ նշանաւոր գործն է Քրիսթապէլ, բնազանցական գործ մը, ուր զանազան ոգիներ և գերբնական ուժեր ապրած են և հետզհետէ ապշահար ընթերցողին առջեւ զանազան դիւթական և կախարդական արարքներ, միստիքական վարդապետութիւններ կը պարզուին։ Այս գործը աւելի պատշաճ է Միջին Դարուն քան նորածագ 19րդ դարուն, երբ կը գրէր Գօլրիճ։

Այս գեղօնով բացուեցաւ Գօլրիճի գրական գործունէութեան բեղմնաւոր շրջանը, և ան հետզհետէ հրատարակեց «Օտորիօ» ողբերգութիւնը, «Առանձնութիւն»ը և ուրիշ գործեր։ Բնութեան մասին Գօլրիճի տեսութիւնները խիստ ուշագրաւ են։ Գօլրիճ կը կարծէ թէ սերտ առնչութիւն և հաղորդակցութիւն կայ արտաքին բնական աշխարհի ու հոգւոյ միջեւ և թէ բնութեան վեհաշուք ու հզօր ձեւաչարութիւնները արդէն գոյութիւն ունին մարդկային մտքին մէջ։ Աստղերու, լերանց և լիճերու գեղեցկութիւնները ըստ ինքեան ոչինչ էին, առանց մարդկային մտքին որ օժտուած էր զանոնք դիտելու, ըմբռնելու և վայելելու կարողութեամբ։ Իր շարունակական նեղութեան դարման մը տանելու համար Գօլրիճ 1798ին շարք մը բանախօսութիւններու ձեռնարկեց Պրիսթօլի մէջ, որոնք մեծ շահ մը չբերին անոր։ Պահ մը երէցի պաշտօն ընդունեցաւ Շրեսպուրիի մէջ, որ սակայն բնաւ չբարւոքեց իր նիւթական արգահատելի վիճակը։ Ահագին պարտքեր դիզած էր. պահանջատէրերը անդադար կը տանջէին զինքը և յետոյ յուսահատութեան եզերքը հասած էր, երբ Ուէճուտ եղբարք փութացին փրկել զինքը իր անել կացութենէն։ Այս եղբայրները գնահատելով իր բանաստեղծական հանճարը, խոստացան տարին 150 ոսկիի վճարել իրեն եթէ թողուր ամպիոնը և ամբողջովին գրականութեան նուիրուէր։ Գօլրիճ սիրով ընդունեց անոնց առաջարկը և իր նիւթական վիճակը ապահովելէ յետոյ առաջին գործը եղաւ Գերմանիա ճամբորդել, ուր ուսաւ երկրին լեզուն, ուսումնասիրեց գերման գրականութեան հռչակաւորները և անգլերէնի թարգմանեց Շիլլերի «Վալլէնշթայն»ը։ Քննադատներ կ՚ըսեն թէ Գօլրիճ գերազանցեց բնագիրը, նորագիւտ գեղեցկութիւններ ներմուծելով իր թարգմանութեան մէջ։ 1800ի ատենները ստանձնեց Մորնինկ Բոսթ լրագրին խմբագրապետութիւնը, պճնելով թերթը թէ՛ արձակ և թէ բանաստեղծական ընտիր գրուածներով, որով քիչ ատենէն թերթին սպառումը կրկնապատկուեցաւ։ Ընտիր առիթ մըն էր աս Գօլրիճի համար դրամ դիզելու, սակայն ինքը գործնական ոգիէ զուրկ էր. կ՚ուզէր ազատ կեանք մը վարել, դեգերիլ յուլաբար դաշտերու և պուրակներու մէջ, խոկալ և իմաստասիրել իր հաճոյքին համաձայն. ուստի լքեց խմբագրական բազմաշխատ և տաժանելի ասպարէզը, գնաց Լէյք գաւառը և միա-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 57 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԺԶ.

ԻՐԱՐ ԿԸ ԳՏՆԵՆ

—Հիմա ինչ ընելու եմ...

—Մեծ փութաջանութեամբ փնտռեցէ՛ք, որպէս զի տղաք ժամ առաջ իրենց ընտանիքներուն քով վերադառնան։ Ու և է զեկոյց մի՛ հաղորդէք մամուլին, մանաւանդ Վի Բիւպլիքի։ Այդ օրագրողները չափազանց շաղակրատ են։

—Կ՚ուզեմ նաեւ ձեզի հետ խօսիլ ամերիկեան ոստիկանապետին՝ Ռօճճէրսի վրայ։ Միշտ օրուան լուրերը կը հաղորդէ ինծի։ Իր պաշտօնն է Սուէզի գործը հետապնդել, որ մէկ միլիոնի գողութեան վրայ կը դառնայ։ Ջիքակօ պիտի երթայ։

—Ամէն գործօղութիւն դիւրացուցէ՛ք, որպէս զի ձեր ազդեցութեան տակ գտնուին անոնք։ Վստահելի մարդիկ դրէք անոնց տրամադրութեան տակ. Զարմանալի պաշտօնատար մըն է, այնպէս չէ՞։

—Իր արհեստը շատ լաւ գիտցող մարդ մըն է, յայտարարեց Մակիւ, պաշտօնակցի նկատմամբ հազուագիւտ անձնուիրութիւն մը ցոյց տալով։ Բայց Ֆրանսայի մէջ ալ ունինք այդպիսի ճարտար պաշտօնեաներ։

—Ոչ ոք ինէ աւելի համոզուած է այդ բանին, իմ ազնիւ Մակիւս, ըսաւ Պ. Սալվան, ձեռքը երկարելով իր ստորադաս պաշտօնեային։

Պ. Սալվանի զարմանքն ու դժգոհութիւնը մեծ եղան, երբ յաջորդ օրը բացաւ Վի Բիւպլիքը և անոր մէջ կարդաց հետեւեալը, որ խոշոր վերնագրով կը գրաւէր թերթին երրորդ սիւնակը.

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

Երկու տղաք կորսուած.— Դիւանապետի մը վիշտը.— Անծանօթ կին մը.— Ոճի՞ր մըն է արդեօք։

Ամբողջ պատմութիւնը հոն կը գտնուէր, պատկերալից մանրամասնութիւններով ճոխացած։ Հնարամիտ լրաբերը խնամեալ ոճով մը գրած էր, նկարագրելով Միթր ընտանիքին վրդովումը և գաղափար մը տալով սալոնին ու կարասիներուն գոյնին վրայ. Նմանապէս Պ. Միթրի յայտարարութիւնները առաջ կը բերէր, սակայն խեղաթիւրուած։ Թերէզ Ժաքէն ցոյց կը տրուէր իբր շատ անձնուէր ստնտուհի մը, պահապան հրեշտակ մը, Մոնթիլեօն մրցանակի արժանի։ Օտար մանուկը անփութօրէն պառկած էր Պ. Միթրի տան մէջ, այդ սարսափելի միջոցին։ Հատուածի մը մէջ լրաբերը կը ջանար բացատրել թէ մանուկներու այդ փոխանակութիւնը ինչպէս կատարուած էր։ Ոճի՞ր մըն էր թէ վրէժխնդրութիւն։ Պ. Միթրի անարատ կեանքը թոյլ չէր տար հաւատ ընծայելու տարտամ զրոյցի մը և թաղին մէջ շրջած կասկածելի տարաձայնութեանց, որոնց համաձայն, յարգելի դիւանապետը սիրուհի մը ունէր, զոր լքած էր զաւկին հետ, և այդ միջոցը գտած էր ապօրինի զաւակը տեղաւորելու ի վնաս օրինաւոր զաւկին։ Մնաց որ՝ ոստիկանութիւնն ալ հետքը գտնելու վրայ էր։ Վի Բիւպլիքի քրոնիկագիր մը, որ լրագրին դատական տեղեկութեանց բաժնին մէջ կ՚աշխատէր, ամբողջ իրիկունը անցուցած էր ոստիկանական քննիչ Պ. Պրիւնոյի հետեւելով։ Այդ խղճամիտ պաշտօնատարը միտքէն իսկ չէր անցուցած թէ զինքը հետապնդող կար, երբ գացած էր ափ առնել պարմի մը դուռը, ուր կը բնակէր Տիկին Տ... անուն կին մը, Լօնտոնի փողոց։ Այդ կինը, որուն անուան սկզբնատառերը միայն առաջ բերուած էին գաղտնապահութեան համար, ստնտուի մը ու մանուկի մը հետ անհետացած էր։ Պ. Միթրի զաւակը ըլլալ կը կարծուէր։ Լրագրական այդ հրատարակութիւնը կը վերջանար սա բառերով. «Ի՞նչ գաղտնիք է ասի։ Վի Բիւպլիք պիտի թափանցէ անոր և իր ընթերցողներուն ալ պիտի հաղորդէ։»

—Սա՛ չուտիկ օրագրողները քիչ ատենէն մեր գործը պիտի ընեն, ըսաւ Պ. Սալվան։ Մնաց որ՝ նոյնքան լաւ կը կատարեն այդ գործը։

Վերջապէս լոյսը ծագած էր Ժաննի համար։ Այրին սկսաւ որդուզորդ զբաղիլ։ Ստնտուն ալ հագուեցաւ և փոքր աղջիկը հագուեցուց, որուն ճերմակեղէնները փոխեց, փոքրիկ Ժաքի լաթերը գործածելով։ Տիկին Պէրթի տաք ջուր և տաքի լական մը բերած էր, տղան լուացնելու համար։ Այդ կնոջ երթեւեկը տեսնելուն, որ հակառակ իր տկարութեան՝ աշխոյժ երեւոյթ մը ունէր, Ժանն կը խորհէր թէ երազած չէ՞ր արդեօք, գիշերային տարօրինակ խօսակցութիւնը լսել կարծելով։

—Նախաճաշի համար ինչ կ՚ուզէք, հարցուց կաղ կինը. կա՞թ, շօքօլա՞։

Ժանն շնորհակալութիւն յայտնեց. ախորժակ չէր զգար բնաւ. բայց ստնտուն անյագ ախորժակ մը ցոյց տուաւ և կաթնախառն սուրճին հետ կերաւ կարագ քսուած հաց։ Տիկին Պէրթի վար իջաւ՝ քահուէ աղալու համար խոհանոցին մէջ։ Վէրա Նէսրօֆ երեւան չէր ելեր՝ հակառակ իր խոստումին. ժամը եօթն էր։ Եօթուկէսին ալ մէջտեղ չկար։ Տիկին Պէրթի կաթնախառն սուրճ բերած միջոցին ըսաւ.

—Տիկին, իրա՛ւ բան մը առնել չէ՞ք ուզեր։ Մեր բարեկամուհին Օր. Նէսրօֆ պիտի յանդիմանէ զիս։

—Ինծի խոստացած էր հոս գտնուիլ կանուխէն։ Մտահոգութեան կը մատնուիմ։

—Օ՜հ, ինչ որ կը խոստանայ Օր. Վէրա, կը կատարէ, ըսաւ Տիկին Պէրթի վստահ շեշտով մը և ճառագայթող դէմքով մը, որ խղճալի արտայայտութիւն մը ունէր։

—Մինչեւ որ գայ՝ չէ՞ք կրնար առաւօտեան լրագիրները հայթայթել։

—Բայց անտարակոյս, երթամ բերեմ. ո՛չ, հայրս ղրկեմ։

Ու սանդուխէն պոռաց.

—Հայրի՛կ, հայրի՛կ։

Բարձրահասակ ծերունի մը, կարմիր քթով, տամուկ աչքերով և անորոշ նայուածքով, երեւան եկաւ։

—Ի՞նչ լրագիր կ՚ուզէք, հարցուց Տիկին Պէրթի։

Ժանն իրեն ծանօթ գլխաւոր լրագիրներուն անունները տուաւ։

—Հայրի՛կ, շո՛ւտ գացէ՛ք, կը հասկնա՞ք։

—Դրամ չկայ վրաս, ըսաւ ծերունին անբան երեւոյթով մը։

—Լրագրավաճառուհիին ըսէ՛ք որ ինծի համար է. կը ճանչնայ զիս։

Ծերունին շլմորած երեւոյթ մը առաւ։ Ժանն իսկոյն դրամը տուաւ ձեռքը, բայց Տիկին Պէրթի հասկցուց որ ետ կենայ այդ բանէն։ Երբ ծերունին մռմռալով վար կ՚իջնէր սանդուխին աստիճաններէն, կուզը ըսաւ.

—Ձեզ առնելիք դրամով պիտի երթար խմէր...

Իր հօր բարոյական այդ տկարութիւնը արդարացնելու համար, յարեց տիկին Պէրթի.

—Խեղճ հայրս տեսած ըլլալու էիք առաջ. բանիմաց ու զարգացած մտքի տէր մարդ մըն էր, իր կացութեան բաղդատմամբ շատ գերազանց։ Բայց դժբախտութիւններ ու տառապանքներ, զորս իմ ամենէն անգութ թշնամիներուս իսկ չպիտի մաղթեմ, իր նկարագիրը ջախջախած և իր դատողութիւնը տկարացուցած են, կենդանի աւերակ մը դարձնելով զինքը։ Ընկերային զոհ մըն է ան։

Ու մեղմաձայն յարեց.

—Ասոր ալ փոխարինութիւնը պիտի ըլլայ։

(Շարունակելի)

ցաւ իր սիրակցորդ եղբայրակիցներուն՝ Ուորտսուորթի և Սաութէյի։ Կեանքին այս շրջանին մէջ հրատարակեց «Քնարերգական գեղօններու» երկրորդ հատորը որ «Սէր» մակագրեալ գողտրիկ գեղօնը կը պարունակէ։

1803ի ամառները Գոլրիճ պտոյտ մը կատարեց Ուորտսուորթի և անոր քրոջը հետ Սկովտիոյ մէջ։ Այս պտոյտին հետեւանքը վերջին աստիճան աղիտաբեր եղաւ Գոլրիճին, որ օր մը չափազանց յոգնելով յօդացաւէ մը տառապեցաւ և իբրեւ դարման ափիոն առաւ անոր։ Հետզհետէ այս մահացու թոյնին մոլի դարձաւ Գոլրիճ և անկարելի եղաւ իրեն առանց ափիոնի ապրիլ։ Ան երթալով ընկղմեցաւ թշուառութեան և թշնառութեան խոր անդունդներուն մէջ։ Բովանդակ գրականութեան պատմութեան մէջ չկայ աւելի սոսկալի անկում մը։ Գոլրիճ խօսելու մեծ տաղանդ ունէր, որով իր բոլոր ժամանակակիցներու համակրութիւնը և հիացումը գրաւած էր։ Երբ կը խօսէր, անկարելի էր չզգացուիլ և չլռել։ Բոլոր ականաւոր անձերը որոնք կը հաւաքուէին իր շուրջ Տօքթըր Կիլմանի տանը մէջ, երկիւղածութեամբ կ'ունկնդրէին իր չանթահարիչ պերճախօսութեան, հմայուած իր վճռելու, տրամաբանելու և իրերը ճարտարութեամբ դիտելու անզուգական կարողութեանը։ Կ'արժէ յիշատակել թէ Ուորտսուորթ իր մտերիմ բարեկամը ի՛նչ ըսած է այս մասին. «Կը նմանէր պերճաշուք գետ մը որուն ձայնը և տեսքը միայն սաստ տանելու և տեսնելու էր։ Երբեմն ծածկը լայն անտառներով և երբեմն կորսուած աւազի մէջ, յետոյ դուրս կը խուժէր ահաւոր շառաչիւնով և երբ այսպէս ուղղութիւն մը առնէր որ թէեւ մեր աչքը չկարենայ հետեւիլ անոր, սակայն միշտ պիտի զգայինք թէ իր անշառ մասերուն մէջ սերտ կապակցութիւն մը կար և թէ միեւնոյն գետն էր։»

ՏԻՐԱՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԼԻՒՏՈՎԻՔ ՀԱԼԵՎԻ

Իր գրական արտադրութիւններովը հանրածանօթ Լիւտովիք Հալեվի ուրբաթ օր մեռաւ երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետքը, Բարիզը Տօֆին հրապարակին վրայ գտնուող այն վաղեմի տան մէջ, ուր հարիւր տարիէ ի վեր կը բնակէր համբաւաւոր Պրէգէ ժամագործին ընտանիքը ուրկէ սերած է Հալեվի իր մօր՝ Լուիզ Պրէգէ։ Պէրթէլօ և Քարմէնի երգահանը Ժօրժ Պիզէ այդ ընտանիքէն առած են իրենց կինները։ Տիկին Պիզէ, որ այսօր Շդրաուս փաստաբանին հետ ամուսնացած է, Տիկին Հալեվիի քեռորդին էր։ Այս խնամութենէն յառաջ եկած Քարմէնը։ Պիզէ անոր յաջողութիւնը տեսնելու բախտը չունեցաւ, վասն զի 33 տարեկանին մէջ մեռաւ։ Բայց Հալեվի կատարելապէս վայելեց իր հեղինակութեանց համաշխարհիկ յաջողութիւնը։ Երկու մանչ զաւակ կը թողու, որոնց պատմական և փիլիսոփայական գործերը գնահատուած են։

Լիւտովիք Հալեվի, որդին էր Լէօն Հալեվի գրագէտին, և ծնած էր 1834 յուլիս 1ին Բարիզի մէջ։ Հանգուցեալը սերած է այն ընտանիքէն, ուրկէ առաջ եկած են Ժուիվին նուագը յօրինող Ժագ Ֆրոմենթալ Հալեվի, և նշանաւոր արեւելագէտ Ժօզէֆ Հալեվի։

Լիւտովիք Հալեվի և Հանրի Մէյլաք կարգ մը բարոյական թատերգութիւններ, վօտվիլներ, կատակերգութիւններ և օբերէդներ գրած են։ Օֆէնպախի և Հալեվիի միութիւնն ալ արդիւնաբեր եղած է, մին նուագը և միւսը բառերը ընելով։ Օբերէդներու պատմութեան մէջ Լիւտովիք Հալեվիի սա հետեւեալ գործերը անմահացուցած են իր անունը. «Օրֆէ օ զ'անֆէռ» (1861), «Լա Պէլ Էլէն», «Լա վի Բարիզիէն», «Պառպ պլէօ» (1866), «Լա կրանտ տիւշէս տը Ժէռօլշդայն» (1867), «Դիւքօզ է Բաքօյէ» (1871)։ Անոր բարոյական տաղին է «Ֆռու-Ֆռու»ն որ աշխարհի բոլոր թատերաբեմերուն վրայ յաջողութիւն գտած է։ Իր այս գործին մասնակցած է նաեւ Մէյլաք։

Լիւտովիք Հալեվի կառավարական ծառայութեան մէջ մտած էր, և Ալժէրիոյ մէջ պաշտօնի կոչուած ատեն հրաժարելով ինքզինքը բոլորովին նուիրեց գրականութեան։ Ցաւօք և արդիւնաւոր հեղինակ մը եղաւ ֆրանսական տաղերու, զորս մերթ առանձին, մերթ Մէյլաքի և մերթ Լէօն Պատուի կամ Հէքթօր Քրէմիէօյի հետ կը խմբագրէր։ Եղած է ժամանակ մը որ բոլոր թատրոնները Մէյլաքի և Հալեվիի հեղինակութիւնները կը ներկայացնէին։ Վերյիշեալ հեղինակութիւններէն զատ իր գործերուն մէջ համբաւոր են «Անդրէ Մէսիօ Մէսամ», «Մատամ Քարտինալ», «Պա-դա-Քլան», «Լ'էմբրէսարիօ», «Ռօզ է Ռօզէդ», «Լը Մառի Մառի Սան լը Սավուառ», «Լա Շանսօն տը Ֆօրդիւնիօ», Լը Բօն տէ Սուբիր» «Լէ Մուլէն ա Վան», Լը Պրէզիլիէն», «Բէթիքոլ», «Լը Շադօ ա Դօդօ», «Լա Տիվա», «Լա Ժոլի Բարֆիւմէօզ», «Մուա Քանդօլ», «Լը բէդի Տիւք», «Լա Սիկալ», «Քառմէն», «Լօլօթ», «Լը Րէվէյօն», «Լը Մառի տը Լա Տէյիւրդան» ևայլն։

Լիւտովիք Հալեվի վէպեր ալ գրած է, ինչպէս «լ'Աբէ Քօնսդանդէն» (1882) որուն ֆրանսերէնը 150րդ տպագրութեան արժանացած է և շատ լեզուներու թարգմանուած (հայերէնի ալ թարգմանուած է Նեփիմէ Օսեանի կողմէ)։ «Քրիքէդ» և ուրիշ նորավէպներու յիշատակարաններ։ Հալեվի 1884ին անդամակցեցաւ Ակադեմիայի։

Թատերական հեղինակներէ քիչ մէկուն գործերը համաշխարհիկ ընդունելութեան մը արժանացած են որչափ Լիւտովիք Հալեվիի գործերը. Դանուբէն մինչեւ Մանզանար, Նեվայէ մինչեւ Նեղոս, անոր գործերը ֆրանսերէն լեզուաւ երգուած են։ Երբ Զարը 1867ին գահաժառանգ մեծ դուքսին հետ Բարիզի ցուցահանդէսին այցելեց, Բէօլինէ հեռագրեց Բարիզ որպէս զի Վարիէդէ թատրոնին մէջ «Լա պէլ Էլէն»ի ներկայացման համար օթեակ մը պահեն։ Օֆէնպախի դափնիներուն արժանապէս մասնակցեցաւ Հալեվի։

Վիեննայի թատերաբեմերուն խաղացանկին մէջ տասնը էջ մը կը կազմեն ցարդ Հալեվիի գործերը։ Օֆէնպախ ալ բացարձակապէս յայտարարած է թէ իր օբերէդներուն յաջողութիւնը մեծ մասամբ կը պարտի թատերախաղը գրողներուն՝ Հալեվիի և Մէյլաքի։ «Օռֆէ օ զ'անֆէռ» 800 անգամ շարունակաբար ներկայացուած է Բարիզի մէջ։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Ամէն տեսակ հաստատեանները կամ կառականդակները դժուարամարս են, եթէ փուռէն ելած վիճակին մէջ ուտուին, վասն զի թաց ու խմոր մասը կամ միջուկը չի միանար ստամոքսին մարսողական հիւթին։ Այս պատճառաւ շատ թարմ ու տաք հաց ուտելէն զգուշանալով օթեկ հաց ուտել պէտք է։ Սակայն շատ օթեկ ու չորցած հացն ալ յանձնարարելի չէ. տաքն ալ շատ թարմ հացին պէս դժուարամարս է։ Կարելի է գիտնալ նաեւ թէ ամէն տեսակ եփուած խմորեղէն կերուած ատեն լաւ ծամելու և լորձունքով խառնելու է, վասն զի լորձունքն է որ մարսողութեան անհրաժեշտ հիւթը յառաջ կը բերէ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻՆ ՎՐԱՅ

Թան, Աֆղանիստանի սահմանագլխուն միջադէպերուն վրայ խօսելով, կ'ըսէ.— «Մէկ քանի ամիս առաջ—աւելորդ է ըսել թէ ամէնէն բարեկամական ոգիով—մատնանիշ կ'ընէինք Հնդկաստանի մէջ Անգլիոյ համար ծագելիք դժուարութիւնները։ Այդ միջոցին Լոնտոնի մէկ քանի լրագիրներ մեզ ամբաստանեցին իբրեւ յոռետես և կոչնակահար։ Հաճելի պիտի ըլլար մեզ հաստատել որ իրաւունք ունէին և թէ մենք սխալած էինք։ Դժբախտաբար այդ ժամանակէն ի վեր տեղի ունեցած դէպքերը մեծապէս արդարացուցին մեր յայտնած երկիւղները։ Աֆղանիստանի սահմանագլխուն վրայ պատահած միջադէպերը ամէնէն վրդովիչ տարրը չեն կազմեր այդ չփոթ կացութեան։ Անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուեցան մեծ հաստատամտութեամբ։ Խոյս տուաւ այն ցաւալի տարաժամ ընթացքէն զոր Ֆրանսացիները ունեցան Թոնքինի և Քազապլանքայի մէջ։ Փետրուար 29էն սկսեալ Զաքքա-Խէլերը հնազանդութիւն յայտնեցին։ Անցեալ ամիս Ուիլքօքս զօրավարը խաղաց ու մղեց Մոհմանները։ Բաթաններբ, մինչեւ մէկ աստիճան հպատակները Աֆղանիստանի Էմիրին, իրենց ընթացքը կասեցուցին ութ օրէ ի վեր գործողութեանց թատրը ժամանած զինուորներու հանդէպ։ Թէեւ Աֆղանիստանի Էմիրը քանի մը ամիսէ ի վեր անցեալ տարուան չափ նպաստաւոր զգացումներ չի տածեր Անգլիոյ մասին, սակայն երկու անգամ պիտի մտածէ ձեռնարկելէ առաջ պատերազմի մը որ կրնայ ըլլալ թէ աննպաստ խիստ հետեւանքներ ունենայ։ Շ. թժման վիճակի մէջ դրուած զինուորները՝ հետեւակներու 31 վաշտ, 15 հեծելագունդ և 64 թնդանօթ, պէտք եղածէն աւելի բաւական են։ Իրական վտանգը հոն չէ։ Վտանգը նիւթական չէ, այլ բարոյական։ Որոշ նահանգի մը մէջ սահմանափակուած չէ, այլ ամբողջ Հնդկաստանի համար է։ Ասոր ամէնէն նոր ապացոյցը կը կազմեն Կալկաթայի վերջին միջադէպերը։» Թան այդ առթիւ կը յիշէ Հնդիկներու զարգացեալ դասակարգին զգացումները Անգլիացիներուն նկատմամբ և տիրող դժգոհութիւնները. նաեւ անգլիացի պաշտօնատարներուն տրամադրութիւնները, հետզհետէ աւելի հեռու մնալու բնիկներէն. բնական աղէտները՝ սով կամ տարափոխիկ հիւանդութիւն, որոնց առաջքը առնելու համար մեծապէս աշխատեցաւ Անգլիա, սակայն չյաջողեցաւ՝ չարամտութեան և կամ մոլեռանդութեան հետեւանքով յարուցուած արգելքներու պատճառաւ. բոլոր ասոնք են պատճառը Հնդկաստանի հիմնական անդոհացուցիչ վիճակին։ Թան նաեւ սխալ մը կը նկատէ Պենկալի վարչութեան բաժանումը և ձեռք առնուած խիստ միջոցները։ Հնդկաստանի նախարար Պ. Ճօն Մորլէյ, ըմբռնելով այդ վիճակը, տեղափոխեց կառավարիչը՝ Սըր Պ. Ֆուլլէր, սակայն օգուտ մը չունեցաւ։ Թան կը յարէ թէ խնդրոյն քաղաքական ու վարչական լուծումը գտնել հարկ է՝ թէ՛ Անգլիոյ և թէ Հնդկաստանի գոհացում պատճառելու պայմանով։ Ֆրանսա ալ իր գաղթավայրերուն մէջ այդ տեսակ խնդիրներ ունեցած և սակայն միշտ գոհացնելու ուղղութեամբ գործած է։ Բարիզի թերթը խօսքը վերջացունելով կ'ըսէ.— «Բարեկամ տէրութեան մը խորհուրդ տալու յաւակնութիւնը չունինք. միայն փորձառութեամբ մեր սորվածը յիշելով կը բաւականանանք։ Գաղթավայրերու մասին հին ատենուան քաղաքականութիւնը այլեւս չի կրնար գործադրուիլ։ Անգլիա անշուշտ կարող է իր և Հնդկաստանի շահերը հաշտեցնելու եղանակով գործել։»

—Բեդերսպուրկի Սակարանի լրագիրը կ'ըսէ թէ, առանց պայմանագրութեան և այն վստահութեան զոր Անգլիա ունի Ռուսիոյ ուղղամտութեանը մասին, անգլիական ընդհանուր կարծիքը նորէն կասկածեցաւ թէ Ռուսիա մասնակից է Աֆղանիստանի գործերուն, Սլովօ ալ կ'ըսէ թէ այդ խնդրոյն մէջ Ռուսիա համամտութեամբ պիտի գործէ Անգլիոյ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի առեւտրական նախարար Պ. Քռըբբի ու Տիկինը և դիւանապետը հինգշաբթի իրիկուան Լոնտոն ժամանեցին Չէրինկ Քրօս կայարանը։ Նոյն գիշերը տեղի ունեցաւ Լոնտոնի ֆրանսական առեւտրական սենեակին հացկերոյթը, որուն ներկայ գտնուեցաւ Պ. Քռըբբի, և որուն նախագահեց դեսպան Պ. Բօլ Քամպօն։ Ներկայ էին նաեւ անգլօ-ֆրանսական ցուցահանդէսին պատուակալ նախագահ Արկայլի դուքսը, օտար երկիրներու ցուցահանդէսներուն նախագահ ծերակուտական Պ. Տիւբօն, Լոնտոնի Լորտ քաղաքապետը և այլն։ Պ. Քռըբբի բանախօսութիւն մը արտասանելով ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Կը բաղձամ որ Ֆրանսացիները, Լոնտոնը և ցուցահանդէսը այցելելէ ետքը, պտտին ամբողջ Մեծին-Բրիտանիան, և ուղղակի յարաբերութեան մէջ մտնեն այդ մեծ երկրին, անոր պատմութեանը, այնքան զօրաւոր ու ծանր բարքերուն, աշխատութեան իտէալին, բանաստեղծական երկրին և ճարտարարուեստ քաղաքներուն հրաշալի գործունէութեանը հետ։ Շնորհիւ այդ յարաբերութեանց, որոնք ամէն օր աւելի մտերմական հանգամանք մը կը ստանան, շնորհիւ փոխադարձաբար զիրար հասկնալու այդ ջանքին, սիրալիր համաձայնութիւնը պիտի յաջողի տալու իր բոլոր արդիւնքները։ Միթէ այդ չէ՞ մեր հետապնդած նպատակը։ Միթէ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի մէջ գործնական կռուանին վրայ, գործերու կռուանին վրայ հաւասար ու համերաշխ շահ մը չունի՞նք մեր ճարտարարուեստական ու առեւտրական յարաբերութեանց բարեբաստիկ զարգացումին համար։»

Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Բօլ Քամպօն ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց առեւտրական նախարարին՝ ներկայ գտնուած ըլլալուն համար։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմէն Թանի թղթակիցը սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Բարիզի իտալական նոր դեսպան Կալլինա կոմսին նկատմամբ.— Կոմս Ճօվաննի Կալլինա 1852ին ծնած է Թուրինոյի մէջ և 1880ին մտած դիւանագիտական ասպարէզը։ Նախ Բեդերսպուրկի իտալական դեսպանատան կցորդ եղաւ 1870էն 1882, Կ. Պոլսոյ դեսպանատան մէջ քարտուղար 1882էն՝ 1892 և յետոյ Բէքինի դեսպանատան մէջ տարի մը պաշտօնավարեց։ Կալլինա կոմսը 1894ին Բ-րբղ ղրկուելով իտալական դեսպան Պ. Ռէսմանի մահէն ետքը վարեց տեղւոյն իտալական դեսպանատան գործերը։ Դերնէլլի կոմսին ժամանումէն ետքը, 1895ին, Լոնտոն ղրկուեցաւ։ Տարի մը ետքը Կ. Պոլիս գնաց իբրեւ դեսպանատան խորհրդական, պաշտօն մը զոր վարեց մինչեւ 1901։ Յետոյ Բէքին և քիչ ետքն ալ Թոքիօ ղրկուեցաւ։ Վիսքօնթի-Վէնօսթա մարքիզին մերժմանը, Պ. տը Ռէտօրնիի համար դեսպանական պաշտօն մը ընդունելու անկարելիութեան և Լոնտոնի դեսպան Սան-Ճուլիանօ կոմսին տեղափոխութեան դժուարութեանը հանդէպ, Կալլինա կոմսը դիւանագիտական ամէնէն լաւագոյն անձնաւորութիւնն է Բարիզի իտալական դեսպանութեան պաշտօնին համար։ Իր զանազան պաշտօններուն մէջ Կալլինա կոմսը միշտ լաւ ըմբռնող մը եղած է մերձեցումի մը անհրաժեշտութեանը Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ ու Ռուսիոյ միջեւ։ Կալլինա կոմսը նաեւ խիստ մշակեալ միտք մը ունի, զերծ դիւանագիտական նախապաշարումներէ և համակիր Ֆրանսայի ու լատինական երկիրներու քաղաքականութեան. նաեւ կատարելապէս տեղեակ է միջազգային բոլոր գործերուն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Սան-Ֆրանչիսքօյէն հեռագրաւ կը հաղորդէ Թայմզի թղթակիցը.— Քաղաքը չքնաղապէս զարդարուած է ամերիկեան նաւատորմին ժամանմանը առթիւ։ Ամերիկեան զրահաւորները չորեքշաբթի կէսօրին նաւահանգիստ մտան. ուղեւորութիւնը առանց արկածի կատարուած էր, բաց ի Իվէնս դեր-ծովակալին հիւանդութենէն։ Արդէն և ոչ մէկ պատճառ կրնար զայն արգիլել՝ իր նաւատորմին գլուխը անցած Սան-Ֆրանչիսքօյի նաւահանգիստը մտնելէ։ Դեր-ծովակալը, երէկ, ՔոՆՆԷՔ դիքըթ մարտանաւը երթալու համար, աթոռի մը վրայ նստաւ և այդպէս նոյն մարտանաւը փոխադրուեցաւ, ուր «վինչ»ի միջոցաւ շէնքը վեր քաշեցին։ Սան-Ֆրանչիսքօյի մէջ մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ։ Կը յայտարարուի թէ քաղաքին մէջ այդքան այցելուներ տեսնուած չէին և կ'ենթադրուի թէ մէկ միլիոն հոգի բարի գալուստ պիտի մաղթեն ամերիկեան նաւատորմին։

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԱԳԱՐԱԿԸ

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐՆԵՐՈՒ ԵՐԵՒԱՆ ՀԱՆՈՒԻԼԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

ՔՍԱՆ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիւ-Եորքէն չորեքշաբթի օրուան թուականով Բարիզի թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.

Անհարկաւոր ոճրագործութիւն մը, տակաւին խորհրդաւոր, Ինտիանայի և նոյն իսկ ամբողջ Մ. Նահանգաց մէջ մեծ շահեկանութիւն կը պատճառէ։ Ութ օր առաջ Ինտիանայի նահանգին փոքր մէկ գիւղին մէջ, Լափորթ, ծագած հրդեհ մը մոխիր դարձուց Կընիս անուն կնոջ մը և իր երեք զաւակներուն ագարակը։ Կը կարծուէր թէ ամէնքն ալ մեռած են բոցերուն մէջ, վասն զի աւերակներուն մէջ, հետեւեալ օրը, գտնուեցան տարաբախտ տղոց ածխացեալ մարմինները և առանց գլուխի դիակը կնոջ մը, որուն համար կը կարծուէր թէ այրի Կընիսն է։ Տեղական իշխանութիւնները համոզուած ըլլալով որ այդ հրդեհը ոճրագործ ձեռք մը առաջ բերած էր, կասկածները ծանրացան Տիկին Կընիսի ագարակին մէկ պաշտօնեային վրայ՝ Լէմֆիր, որ ձերբակալուեցաւ։ Այդ անձը հարցաքննութեանց միջոցին բացարձակապէս յայտարարեց թէ անմեղ է, բայց այն տեսակ յայտնութիւններ ըրաւ, որով իշխանութիւնները հրամայեցին մանրակրկիտ խուզարկութիւններ կատարել Կընիսի ագարակին բակին մէջ։ Այդ խուզարկութիւնները երեւան հանեցին երեք այր մարդու, կնոջ մը և փոքրիկ աղջկան մը դիակները։ Ասոնց մէկը Հիլկիլիէն անուն անձ մըն էր, որուն հետ Տիկին Կընիս, նոյն միջոցին իր երկրորդ էրիկէն այրի մնացած, յարաբերութեան մտած էր ամուսնական գործակալութեան մը միջնորդութեամբ։ Այդ անձը, բաւական կարեւոր գումար մը առնելով իր հետը, օր մը այցելութեան գացած էր այդ այրիին։ Հիլկիլիէն, մէկ քանի օր նոյն կնոջ տանը մնալէ ետքը, խորհրդաւոր կերպով աներեւութացաւ, ինչ որ կը հասկցուի հիմա։ Դիակներէն մէկն ալ Ճէննի Օլզենինն է, մարդասպանին որդեգիր աղջիկը, զոր աներեւութացած էր, վերստին ձեռք անցընելու ժամանակ առաջ իր կողմէ անոր տրուած գումար մը։ Երրորդ դիակն ալ այդ աղջկան նշանածինն էր, որ խորհրդաւոր կերպով անյայտ եղաւ. տեղացիները կարծեցին թէ նոյն աղջկան հետ Քալիֆորնիա ուղեւորած է։ Այդ երեք պարագաներուն մէջ ալ ոճրին շարժառիթը գողութիւնն է։ Միւս երկու դիակները դեռ ճանչցուած չեն։ Գտնուած հինգ դիակներուն անդամները կտրտուած էին, պարկերու մէջ դրուած և այնքան խորունկ չէին թաղուած Կընիսի ագարակին բակին մէջ։ Ասոնք ամբողջը չեն Կընիսի զոհերուն։ Հիմա կ'ամբաստանուի թէ իր երկու էրիկներն ալ սպաննած է, որոնց երկուքն ալ բանաւոր եղած են՝ իրենց կնոջ ի նպաստ կեանքի ապահովագրութիւններ կնքելէ ետքը։ Ասոնց առաջինը ձնտակ դեղով մը մեռաւ. իսկ երկրորդն ալ խոհանոցը գտնուած պահուն, դարակի մը վրայ դրուած խոշոր դանակ մը անոր գանկին վրայ իյնալով վայրկենապէս մահ պատճառեց։ Խնդրոյն խորհրդաւոր կէտը հետեւեալն է.— Կընիս միթէ հրդեհի՞ն մէջ մեռաւ կամ թէ փլատակներուն տակէն առանց գլուխի գտնուած դիակը անո՞րն է, և կամ թէ իր տանը բանկցնելէ և նոր զոհերէն մէկին դիակն ալ հոն պահելէ ետքը փախա՞ծ է։ Այս վերջին ենթադրութիւնը եթէ ճիշդ ըլլայ, չորս զոհեր եւս պիտի աւելնան արդէն եղածներուն թիւին վրայ։ Ուստի խուզարկութիւններ կը կատարուին գտնելու Կընիսը, որուն համար կ'ըսուի թէ Զիքակօ փախած է։

— Վերջին լուրի մը նայելով, ագարակին բակէն, ուր խուզարկութիւնները կը շարունակուին, չափահաս երեք անձերու դիակներն ալ գտնուած են, որով զոհերուն թիւը կ'ըլլայ տասներկու, առանց հաշուելու երկու էրիկները։ Հիմա համոզում կը տիրէ թէ Կընիս փախած է և թէ առանց գլուխի գտնուած դիակը ուրիշ կնոջ մըն է՝ իր զոհերէն մէկը։ Կընիս նաեւ մեղադրուած է իբրեւ սպաննած՝ իր զաւակները բոցերուն մէջ այրելուն համար։ Կը կարծուի թէ վերջերս գտնուած երեք դիակները այն տարաբախտ անձերուն են, զորս Կընիս իր ագարակը բերել տուած էր, Զիքակոյի թերթերուն մէջ ամուսնութեան ծանուցումներ ընելուն հետեւանքով։

—Ելած զրոյցի մը նայելով, գտնուած դիակներուն շատին տէրերը Կընիսի կողմէ սպաննուած չեն, այլ աւազակներու խումբի մը միջոցաւ, որոնց կեդրոնը Զիքակոյի մէջ է։ Ասոնց կողմէ մեծ հակերով ղրկուած դիակները Կընիս կ'անհետացնէր իր ագարակին մէջ։ Այդ պարագային վաւերականութիւն տուող պատճառներէ մէկը այն է թէ երեւան հանուած դիակներուն անդամները կտրուած էին՝ համեմատաբար փոքր սնտուկներու մէջ դրուելու համար. նաեւ հաստատուեցաւ թէ վերջին երկու տարիներուն Զիքակոյէն մէկ քանի հակեր ղրկուած էին այդ կնոջ հասցէին։ Ենթադրութիւն մըն ալ կայ թէ այդ հակերը կը վերաբերէին ամուսնութեան թեկնածուներու, որոնք, անոր ծանուցումներուն իբրեւ պատասխան, նոյն ագարակը կ'երթային և նոյն իսկ քանի մը օր հոն կը մնային։ Դատական իշխանութեանց կարծիքն ալ այդ է։ Նոր դիակ մըն ալ գտնուեցաւ, տասներեքի բարձրացնելով զոհերուն թիւը։ Ոստիկանութիւնը հաւանական կը գտնէ թէ դեռ ուրիշ դիակներ ալ կան այդ բակին մէջ կամ շրջակայքը թաղուած։

— Նիւ-Եորքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնը մեծ պարգեւ մը խոստացեր է Կընիսի գտնուած տեղը իմաց տուողին։ Նոյն հեռագիրը կը յարէ թէ ուրիշ երկու դիակներ ալ գտնուած են։

— Երէկ հասած հեռագրի մը նայելով, Կընիս ձերբակալուեր է Զիքակոյէն Նիւ-Եորք գացող կառախումբի մը մէջ։ Կ'ուրանայ իրեն վերագրուած ոճիրները։ Մինչեւ հիմա գտնուած դիակներուն թիւը քսանի հասած է։ Հաւանական կը նկատուի թէ դեռ ուրիշ դիակներ ալ գտնուին։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԱՄՓԱՐ ՄԸ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՄԷՋ.— Պերլինի բժշկական թերթը հետեւեալը կը հրատարակէ.—«Միւնիխի մէջ բժիշկ մը Տօքթ. Ռիլ բժշկական կարեւոր խնդիր մը լուծեց։ Յաջողեցաւ կատարել մարդկային ստամոքսին ուղղակի քննութիւնը, հոն մտցնելով ելեկտրական փոքրիկ լամպար մը, զոր քաուչուքէ խողովակէ մը անցուց։ Նախապէս ստամոքսը ջուրով լեցուած էր։ Այդ տեսակ քննութեան մը պահուն կարելի եղաւ սահմանել և ճշդել «քանսէր»ի մը գտնուած տեղը։ Տօքթ. Ռիլ նաեւ կրցաւ դիտել ստամոքսին ներքին կողմին գոյները, ծալքերը և շարժումները։»

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ յանդուգն գործողութիւն մը կատարուած է անցեալները Նիւ-Եորքի մօտ Սէն Ժօզէֆ հիւանդանոցին մէջ։ Երիտասարդ ըմբիշ մը, հակառակորդներուն հետ կռիւի մէջ, դաշոյնով մահացու կերպով վիրաւորուած էր սիրտէն։ Անմիջապէս հիւանդանոց տարուելով, գործողութեան ենթարկուեցաւ։ Երկու բժիշկներ Տօֆֆի՝ և Մաք Քորմիք, ըմբիշին վիրաւորուելէն տասնըհինգ վայրկեան ետքը, առանց յուսալու ենթակային փրկութեան, այլ գիտական հետաքրքրութեան համար, կտրեցին անոր կողիկի երկու ոսկորներէն մաս մը և սիրտը դուրս քաշելով երեք հարուածով կարեցին սրտին վէրքը, տեղը դրին սիրտը և գոցեցին վէրքը։ Երիտասարդ ըմբիշը երկու ժամէն վերակենդանացաւ և մէկ քանի ժամ ետքն ալ կրցաւ մանրամասնօրէն պատմել իր կռիւին պարագաները։ Բժիշկները յայտարարած են թէ վիրաւորին վիճակը լաւ է և լիայոյս են անոր կատարեալ ապաքինման։

ԱՏԵԼԻՆԱ ՓԱԹԹԻԻ ՀՈՎԱՀԱՐԸ.— Ֆրանսական թերթ մը կը գրէ թէ Ատելինա Բաթթի որ հիմա 65 տարեկան է, հետաքրքրական հովահար մը ունի, որուն վրայ նշանաւոր անձերու ինքնագիր արձանագրութիւնները կան։ Ռուսիոյ Ալեքսանտր Գ. կայսրը գրած է.— Rien ne calme comme votre chant (ոչինչ կը հանդարտեցնէ այնչափ, որչափ ձեր երգը)։ Սպանիոյ Քրիստինէ մայր թագուհին գրած է.— A l'Espagnole, une reine qui est fière de la compter parmi ses sujets (Սպանուհիին, թագուհի մը որ կը պարծենայ զայն իր հպատակներուն մէջ ունենալուն)։ Վիլհէլմ Ա. կայսրը գրած է, Rossignole de tous les temps (ամէն ժամանակներու սոխակը)։ Ֆրանսայի նախկին նախագահ Թիէռ հետեւեալը գրած է հովահարին ճիշդ մէջտեղը.— Reine de chant, je te tends la main (նուագի թագուհի, քեզ կը կարկառեմ ձեռքս)։ Բայց Ատելինա Բաթթի ըսած ըլլալու է անոր. «Լաւ, բայց այնպիսի ձեռք մըն է այդ զոր փոխել չունիմ բռնելու։»

ԿՐԹԱԿԱՆ ՍՔԱՆՏԱԼ մը լուրը կը հասնի Պօզէնէ։ Լուի Եօզ անուն տասնամեայ պատանի մը, խուլ, համր և կոյր, կ'աշակերտի Պօզէնի Բէրլինի մանկապարտէզին, որ կոյրերու յատուկ է։ Այս պատանին լսելու, տեսնելու և խօսելու անկարող ըլլալով հանդերձ, մերթ տարօրինակ հիւանդութեան մը ենթարկուած է, զոր բժիշկներուն հաւաքական ճարտարամտութիւնն իսկ չէ կրցած բժշկել։ Բայց այսպիսի պակասաւոր մարմնոյ մը մէջ մտաւորական արտասովոր կարողութիւն մը կայ, որ արտաքօրէն կը զարգանայ։ Այդ պատանին երկու տարիէ ի վեր նոյն մանկապարտէզին մէջ կը կրթուի և իր մտաւորական կարողութիւնը, ի սկզբան կատարելապէս թմրած, այն աստիճան զարգացած է, որ հիմա կրնայ մատներով խօսիլ, խօսակցին շրթունքներուն շարժումէն կատարելապէս ըմբռնել բառերը և տարբերել անոր յօդերը։

ԿՐԱՄՕՖՕՆԸ ՍԽՈՂՈՒԹԻՒՆ ՌՈՄԻՆ ՎՐԱՅ.—Ինչո՞ւ չէ։ Շատոնց անցած է այն ժամանակը ուր կրամաֆօնը կամ ֆօնօկրաֆը պերճանքի առարկայ էր։ Կրամօֆօնը արուեստագէտներուն հետ կը մրցի նուագահանդէսի սրահներուն մէջ. գիտութեան անհրաժեշտ պէտքը եղած է ան. ապագայ սերունդին կը հաղորդէ երեւելի անձնաւորութեանց ձայները, և հիմակ ալ արեւմտեան եկեղեցիներուն դուռները կը բացուին անոր առջեւ։ Անգլիացւոց գործնական միտքը առաջնութիւն կ'ունենայ այս մասին. կրամօֆօնին ամուսնութեան դէմ ո և է քարոզիչ չի կրնար մրցիլ։ Ժամանակի կորուստ ալ չի պատճառեր։ Լուսարարը կը բերէ կը դնէ զայն յարմար վիճակի մէջ և քարոզը կը սկսի առանց կակազումի, առանց աւելորդաբանութեան և կրկնումներու։

ԱՆՍԱՆԵԼԻ ԲԱԽՏ.— Անգլիացի ծանօթ դերասանուհի Լիլի Լանկդրի մէկ գիշերէն միւսը ոսկեհանքի տէր եղաւ։ Հայմարքէդ թատրոնին մէջ փորձի ատեն հեռագիր մը առաւ Սան-Ֆրանչիսքոյէ թէ Քալիֆորնիոյ մէջ ունեցած իր հողերէն ոսկիի հանք գտնուած էր։ Տիկին Լանկդրի քսան տարի առաջ Քալիֆորնիա այցելած ատեն դիպուածով մը ծախու առած էր այդ հողը 160 ֆրանքի։ Տիկին դերասանուհին լիազօր փոխանորդ մը ղրկեց՝ անմիջապէս պէտք եղած նախնական կարգադրութիւնները ընելու համար, և ինքն ալ՝ Լոնտոնի մէջ իր պայմանագրերով յանձնառութեամբ երկու ամիս եւս ներկայացմանց մասնակցելէ ետքը, Սան-Ֆրանչիսքօ պիտի երթայ՝ անձամբ հսկելու համար շահագործութեանն այդ ոսկեհանքին, որ շատ առատ է, կ'ըսեն։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԻՇԿԸ

Յօրինեց՝ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ ԷՄՊՐՕԶ

B. A., L. L. D., M. D., Bch. L. M., D. P. H., Silver Medalist in Medecine etc. etc.

Թարգմ. անգլ. է ՍԱՄՈՒԷԼ Գ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ահա գիրք մը — թերեւս հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի շատէ բժիշկի դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան միջոցին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը փութայ յանկարծական արկածներու և ակարութիւններու ատեն։ Բժիշկ առանց այցելնի։ Բառարանի ձեւով, այբուբենի կարգով, կը պարունակէ իր անձուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ախտերուն և հիւանդութիւններուն ցանկը, անոնց ախտանիշներով և տեսակ տեսակ դարմաններով և առողջապահական պատուական հրահանգներով։ Ունի 260 էջ։ Կը պարունակէ դեղօրէից և բժշկականութեան պատկանող գործիքներու և այլ և այլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ։ Ուստի ամէն անհատ կամ ամէն տուն համար ընտիր առաջնորդ է և հաւատարիմ խրատատու։ Իր արժէքին շատ վար գնով կը վաճառուի, $8^{1}/_{2}$ ղրշ. միայն, որպէս զի շատեր օգտուին անկէ։ Կեդրոնատեղի՝ Թարգմանչին սենեակը, Թիւ 16, Ամերիկեան խան, Ֆինճանճըլար Եօգուշու, Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի նաեւ գրավաճառներու քով։ Դուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ ղրշ. աւելի կը վճարեն իբրեւ փոստի ծախք։ Մեծաքանակ գնողներու կարեւոր զեղչ։ 10—10

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ բարեփոխման համար կազմուած յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի ցամաքային առեւտրական օրէնքին մէկ քանի յօդուածները բարեփոխել և սնանկութեանց վերաբերեալ խնդիրները քննել ու բարենորոգել, երէկ ալ գումարուեցաւ վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ Ճէլալ պէյի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հոլանտայի նոր դեսպան Պ. Վան տէր Տոյս տը Վիլլըրս, առաջին թարգման Պ. Մկրտիչ Կարապետեանի հետ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ, յանձնելով իր յանձնարարագիրներուն պատճէնը։

—Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին մէջ երէկ եւս խորհրդակցութիւններ կատարուեցան քաղաքային հանգստեան թոշակի սնտուկին գործառնութեանը մասին։ Ներկայ էր նաեւ նոյն սնտուկին հաշուակալ Ինաամ պէյ։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. նախորդ դեսպան Շէմսէտտին պէյի անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ պիտի յատկացուի։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.— Անատոլի երկաթուղիի Ընկերութեան վարչական Խորհուրդը որոշեց 1906ին նման 1907ին համար ալ հարիւրին հինգ շահաբաժին տալ։

— Սէլանիկ-Մանասդըրի երկաթուղիին համար եւս հարիւրին հինգ շահաբաժին պիտի տրուի։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ քարափին Ընկերութիւնը, որ 1906ին հարիւրին հինգ շահաբաժին տուած էր, 1907ին համար հարիւրին եօթը առաջարկուեր է վարչական Խորհուրդին կողմէ։

ՈՒՇԻՆԿԴԸՆԻ օսմ. դեսպան Մէհմէտ Ալի պէյ անցեալները շքեղ հացկերոյթ մը տուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են պետական անձնաւորութիւններ և օտար դեսպանները։ Հացկերոյթին ատեն բաժակներ պարպուեր են Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Ներկաները Մէհմէտ Ալի պէյի շնորհակալութիւն յայտներ են՝ իրենց եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ րէտիֆներու զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիք Սալիհ փաշա, որ հիւանդութիւնը դարմանելու համար Սէլանիկ կը գտնուէր, մեռեր է։

ՍՐԿԻՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Պանքային ապրիլ 1ի վիճակահանութենէն 3000 ոսկիի պարգեւ շահող 187,221 թիւին կէսին տէրը՝ Պէրանէ գաւառակին գայմագամ ու հրամանատար Ճէլալ պէյ նոյն Պանքային Սկիւտարի ճիւղին դիմելով առեր է իրեն բաժին ինկած գումարը։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին Պուլկուրլուէն սկսեալ 600 քիլոմեթրնոց մասին շինութիւնները մօտերս պիտի սկսին, վասն զի հարկ եղած գործողութիւնները աւարտելու վրայ են։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին վերաշինութեան համար պէտք եղած երկաթ գերանները, որոնք Եւրոպայէն գնուած են, մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐԸ.— Քաղաքապետութիւնը նորէն հրահանգ ղրկեց թաղապետական շրջանակներուն, որպէս զի սափրիչները միշտ մաքուր ըլլան և իրենց գործիքները ամէն ատեն մաքրեն զանազան միջոցներով, ինչպէս քանի անգամներ ծանուցուած է։ Անսաստողները օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին։

ՀԱՃԻ ԱՔԻՖ ՓԱՇԱ.— Զինուորական պատուզինման վերատեսուչ Հաճի Աքիֆ փաշա, որ հիւանդ էր, առողջացած ըլլալով, երէկ Կայս. Պալատ գնաց և իր հիւանդութեան միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։

ԴԵՂԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ դեղագործներու անունը օտար երկիրներէ բերուած «կլիսէրին»ի, «վազելին»ի ևայլնի մէջ առողջութեան վնասող նիւթեր խառնուած են, մաքսէն արգիլեց և ծովը նետել տուաւ զայն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ գոմիսէր Քեամիլ պէյ իր պաշտօնատեղին՝ Սոֆիա ժամանելով ընդունուեր է գոմիսէրութեան պաշտօնեաներուն և Պուլկարիոյ նախարարներէն ոմանց կողմէ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Մալաթիայի մէջ արտի մը մօտերը խաղացող տղաք քար մը վեր հանած ատեննին հողէ աման մը գտան, որ թանկագին առարկաներ կը պարունակէր՝ ոսկիէ ու արծաթէ ապարանջաններ, մատանիներ, մարգարիտներ ևայլն։ Այդ տղաք, ինչպէս նաեւ նոյն միջոցին անկէ անցնողները այդ գանձին պարունակութիւնը բաժնեցին իրենց միջեւ, սակայն տեղական կառավարութիւնը իմանալով, այդ առարկաներուն ամէնքն ալ գրաւեց՝ Կայս. Թանգարանը ղրկուելու համար։

ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ և նաւերու մէջ աշխատող գործաւորներն ալ ասկէ վերջը «Էսնաֆ Թէզքէրէսի» պիտի առնեն քաղաքապետութենէն։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Թաղապետական շրջանակներու մէջ պատուաստի թոշակաւոր պաշտօնեաներ պիտի գտնուին, որոնք սաէջ այցելելով թաղերը ու վարժարանները, ամէն շաբթու տեղեկագիր մը պիտի տան Կայս. բժշկական վարժարանին։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանը, կիրակի օրը, մէկ քանի հիւրերու հետ դեսպանատան շոգենաւակով ճամբայ ելաւ մինչեւ Մեծ Կղզի պտոյտ մը կատարելու, սակայն Ֆէնէր Պաղչէի մօտերը շոգենաւակը ծանծաղուտ տեղէ մը անցնելով ղեկը աւրուեցաւ։ Դեսպանը և հիւրերը ուրիշ շոգենաւակ մը փոխադրուելով իրենց պտոյտը շարունակեցին։

ԴԱՆՈՒԲԻ միջազգային յանձնաժողովը իր խորհրդակցութիւնները աւարտեց։ Որոշեց միացնել Սուլինայի, Կալացի և

Իպր-ւխլէ Նաւահանգիստներէն արմտիք բեռցող նաւերէն առնուած տուրքերը, որով Կոլաթի եւ Իպրաւխլէ վաճառականները այլեւս պիտի չ'վնասուին Սալոնիկի մէջ քիչ տուրք առնուելու պարագային։

ԴԱՀԻՐԷԻ երկաթուղիի կայարանին մէջ, անցեալ օր, հրդեհ ծագելով, երեք հոգի բոցերուն մէջ մնացեր են։ Ասոնց երկուքը բոլորովին այրեր են եւ երրորդն ալ ծանրապէս վիրաւորուեր է։

ԱՏԱՆԱՅԻ մէջ վերջերս տեղացած անձրեւները մեծապէս նպաստեր են ամէն տեսակ բերքերու։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ եւ իր արուարձաններուն մէջ ապրիլ 21էն 27 պատահած մահերուն թիւն է 231, որոնց 4ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 10ը՝ թիֆոյէ, 39ը՝ հիւծախտէ, 25ը՝ չնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամ 1ու կէսին հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Կլավանի փողոց, կահագործ Բօղոսի վարձած փայտաշէն տան վերի յարկին եւ այդ յարկը ու տանիքը այրեցան։ Տանը սեփականութիւնն է արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Մահմուտ Խայրի պէյին։ Բօղոս իր ազգական հետ երկրորդ յարկի պատշգամը գտնուած միջոցին աղջիկը վեր ելաւ եւ նոյն պահուն տեսաւ հրդեհը. Թէեւ շատ աշխատեցան, բայց չկրցան մարել։ Այրած յարկին մէջ զանազան տեսակ պատիր թաղթեր կային հազար ծրարի չափ։ Տան կարասիները եւ կահագործութեան առարկաները հազար հինգ հարիւր ոսկիի ապահովագրուած են։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է՝ հրդեհին պատճառը երեւան հանելու համար։

ՄԵԾ ԿԻԶԻՐ մէջ Սուլէյմանէ ճառաթէի, արմինգէլ Բօղոսի տանը հարսնիք կար կիրակի օրը։ Հաւաքուած բազմութենէն սենեակին առաստաղը փլաւ եւ 35-40ի չափ հարսնեւորներ վար ինկան, սակայն անմիջական օգնութիւններով ամէնքն ալ ազատուեցան։

ԴԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ նահանգին ամէն կողմերը, վերջերս, երկրագործութեան համար խիստ նպաստաւոր անձրեւներ տեղացեր են։

ՁԷԹ.— Եղանակին սկիզբէն մինչեւ հիմա Իզմիրի հրապարակը ղրկուած ձէթերուն քանակութիւնը 45,000 կէնդինար է։ Ասկէ վերջը ժամանելիքներն ալ գրեթէ նոյնքան կ'ենթադրուին։

ՓԱՇԱ ՊԱՂՉԷԻ Նաւամասոյին մօտ, երէկ ժամ 8ին, Նպարավաճառ Եօրկիի խանութէն հրդեհ ծագեցաւ, սակայն շուտով կարելի եղաւ մարել։

ԴԻԱԿ ՄԸ.— Երէկ առտու Եէմիշ Իսկելէսիի եզերքէն դիակ մը գտնուեցաւ, որ անցեալները ծովը ինկած Տիվրիկլի Հասան անուն բեռնակիրի մըն էր։

ՇԱՔԱՐՕՂԼԻՆԻ ԳՈՂ.— Բերա, Աղա Ճամի, շաքարավաճառ Օննիկի խանութէն շաքարլամա կ'ըլլա կը գողցուէր։ Խանութին տէրը սկսաւ հսկել եւ երէկ երբ խանութին դուռէն կը դիտէր, տեսաւ թէ իր աշակերտը՝ Աշոտ կը տեսակցի գլխարկաւոր երիտասարդի մը հետ եւ թէ այս վերջինը զանազան առարկաներ կը թխէ գրպանը։ Օննիկ իսկոյն ներս մտաւ, բռնեց այդ տղան եւ վրան խուզարկելով շաքար ու շաքարեղէն գտաւ։ Աշոտը ու միւսը՝ Կարպիս ոստիկանութեան յանձնեց։ Կարպիս խոստովանեցաւ թէ Աշոտ շաքար ու շաքարեղէն գողնալով իրեն կուտար եւ ինք ալ փոքր խանութպաններու կը ծախէր։ Գոյացած դրամով թատրոն կ'երթար Աշոտի հետ։

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ՄՍԱՎԱՃԱՌԸ.— Բերա Զաքմաք փողոց 41 թիւ տանը բնակող Հելլենուհի մը՝ Մառի, կիրակի օր, իր համանիին Էմիլի հետ, Շիշլիի կողմը, Իզզէդ Փաշա Չիֆթլիկի, Քոլաթյի ջրգինոն նստած կը զուարճանային։ Նոյն միջոցին վրայ հասաւ Քալեոնճը Քուլլըք Ապանոզ փողոց բնակող մսավաճառ Թոմա, որ Մառիի նախկին համանին էր։ Մսավաճառը տեսնելով որ Մառի ու Էմիլ սիրաբանութեան ամէնէն տաք շրջանին մէջ գտնուելով գաւաթներ կը պարպեն, ինքզինքէն ելաւ. ռէվոլվերը քաշեց եւ չորս անգամ կրակ ըրաւ կնոջ վրայ։ Գնդակներէն մէկը Մառիի թեւին դպաւ, մէկը կուրծքը մխուեցաւ, միւսը Էմիլի բազկանակը ծակեց եւ չորրորդն ալ պատուհանը գնաց։ Ոստիկանութիւնը հասնելով Թոման ձերբակալեց։ Բժիշկները երէկ հանեցին Մառիի կուրծքը մխուած գնդակը։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Վարձու կառք մը, երէկ, Պոլսոյ Տիվան Եօլէն անցած տեղն, Սուլեման անուն մարդ մը առպալեց, որ մէկ քանի տեղերէն վիրաւորուեցաւ։

ՏՕՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

Կանանց եւ տղոց ծննդաբերական եւ արտաքին հիւանդութեանց, ի մասնաւորի զաղիական ու ջերմաբերական ախտերու։

Տօքթ. Ուղուրլեան որ երկար տարիներէ ի վեր նշանաւոր հիւանդանոցներու մէջ կ'աշխատէր, այս անգամ իր ընդարձակ փորձերուն մէջ ալ աւելի հմտութիւն եւ փորձառութիւն ստացած՝ գիտութեան նորահնար եւ գերազանց մեթոտներու համաձայն կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։ Բոլոր ակնառու կը համարինք թէ հիւանդները իրենց առաջին այցելութենէն իսկ խիստ գոհ եւ յուսադրեալ պիտի մեկնին Ուղուրլեան էֆ.ի նրբագին եւ հոգածու խնամքներուն շնորհիւ։ Ունի մասնաւոր դարմանատուն մը՝ Սիրքէճի Թրամվայ ճաշեհափին վրայ «Ֆեպիւս» լուսանկարչատան մէջ։

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 1-3 (Ը. Թ.) Բերա՝ Թագսիմ Ուղուրլեան դեղարանը, իսկ ժամը 4-11 իր դարմանատունը։ 20—1

Կարօտ հիւանդները միշտ ձրի

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԱՂԱԿ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԵՐԿՈՒ ՆԻՍՏԵՐԸ.— Եգիպտոսի մեր մասնաւոր թղթակցէն.— 1. Վարժարանի երկսեռ աղքատիկ սաներու զգեստի ծախքերուն համար, Հոգաբարձութեան խնդրած 40 ոսկին որոշուեցաւ տալ եւ ամէն ամիս զեղչել ըստ պիւտճէի անոր յանձնելի գումարէն։ — 2. Պ. Գրիգոր Սէթեան յայտնելով թէ ինք վարժարանի ուսուցչութեան պաշտօնէն արձակուած է անժամանակ եւ յանիրաւի, խնդրած է մինչեւ դպրոցական տարեգլուխ իր ամսականներու վճարումը։ Որոշուեցաւ մատուցուած բողոքագրին պատճէնը Հոգաբարձութեան հաղորդել եւ այս խնդրի մասին տեղեկութիւն պահանջել։ — 3. Վարժարանի Հոգաբարձութեան առաջարկին վրայ, որոշուեցաւ Գալլագի Նորաշէն վարժարաններու պարտէզները, որոնք երկսեռ ուսանողներու զբօսատեղիներն են միանգամայն, ծածկել 60 եգիպտ. ոսկիի ծախքով մը։ — 4. Ընտրողական Ժողովը իր պաշտօնը աւարտած եւ տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, Ժողովը պարունակութենէն հասու եղաւ թէ նոր ժողովականներու ընտրութիւնները կատարուած են օրինաւորապէս եւ ուղղորդին ընտրութիւնը առկախ մնացած է համեմատականի մէջ՝ երկու անձնաւորութիւններ հաւասար քուէ շահած ըլլալով. որոշուեցաւ որ անցեալին մէջ եղածին եւ Ընտրողական Ժողովի առաջարկին համեմատ՝ խնդիրը Գաւառ. Ժողովի ատեանը հանուի, վիճակով անոնցմէ մէկը ժողովական անուանուելու համար։ Ցիչեալ տեղեկագիրը Գաւառ. Ժողովին պիտի մատուցուի եւ ընտրուած նոր ժողովականներուն հրաւէր պիտի ուղղուի Գաւառ. Ժողովի առաջիկայ նիստին աշխատութեանց մասնակցելու համար։ Նոյնպէս հրաւէր պիտի ուղղուի առաջն. փոխանորդ Տ. Ցորութիւն քհնյ. Ցակոբեանի, քանի որ Կեդր. Վարչութեան՝ Եգիպտոսի Վիճակին համար յատկապէս պատրաստած հրահանգին տրամադրութեան եւ Գահիրէի Գաւառական Ժողովի որոշման համաձայն՝ անոր եկեղեցական անդամներուն թիւը երկուքէն երեքի բարձրացնել հարկ է։ — 5. Որոշուեցաւ նոր կառուցուելիք մանկապարտէզին խնդիրը եւ ուրիշ խնդիրներ մատուցանել Գաւառ. Ժողովին։ — 6. Կալուածոց Հոգաբարձութեան 1907 տարուան հաշիւը քննուած եւ արդիւնքը Ժողովին հաղորդուած ըլլալով, նոյն հաշիւը հաստատուեցաւ եւ որոշուեցաւ միանգամայն մէկ քանի մանրամասնութիւններ պահանջել Կալուածոց Դիւանէն, եւ հաղորդուելուն՝ Հոգաբարձութեան հաշուին ամփոփումը արձանագրել Մայր-Դիւանի տոմարներու մէջ, 1907 տարուան հաշիւները փակել եւ ընդհանուր հաշուեկշիռը պատրաստել. պատրաստել նաեւ վարժարանի, եկեղեցիի, աղքատներու, Առաջնորդարանի եւ Մարմինայի մասնաւոր հաշուեկշիռները եւ մատուցանել Ժողովին քննութեան ու վաւերացման։ Ժողովը ասկէ զատ իր խորհրդակցութեան առարկայ ըրած է այլեւայլ եկեղեցական, կրթական, դատական, կալուածական, ժառանգական եւ Ազգատուց խնամակալութեան վերաբերեալ խնդիրներ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ հանգանակութեան արտօնութիւն եւ կոնդակ տուաւ Եէնիգաբուի Թաղ. Խորհուրդին՝ նոյն եկեղեցիի համար անհրաժեշտ եղող ինչ ինչ նորոգութիւններու ծախքերուն գումարը բարեպաշտներու նուիրատուութեամբը ձեռք բերելու եւ այդ անմիջական պէտքը լրացնելու համար։

ՎԱՆԱՅ Առաջն. Տեղապահը եւ Գաւառ. Վարչութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր ուղղեալ գրով մը բժիշկ Աղեքսանդր Տէր Ցարութիւնեանի կտակի գործադրութեան մասին ինչ ինչ խնդրանքներ ըրած ըլլալով, թէ՛ նոյն գրութիւնը եւ թէ Ս. Էջմիածնէն ու Թիֆլիզէն սոյն կտակի մասին եկած գրերը յանձնուած են Տնտես. Խորհուրդին նկատառութեանն ու գիտողութեանը։

ԳԱՆՏԻԼԼԻԻ Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնէ քաշուած եւ եկեղեցիին մատակարարութիւնը երեսի վրայ մնացած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեամբ Պատրիարքարանէ պաշտօնեայ մը ղրկուեցաւ Գանտիլլի, հրաժարեալ Թաղ. Խորհրդոյ հաշիւները առնելու, հարկ եղած փոխանցումը կատարելու եւ նոյն Խորհրդոյ կազմութեան մասին կարեւորը առաջարկելու համար։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսին կողմէ Պատրիարքարան ղրկուած է յայտագիր մը, որով Ն. Ամենապատուութիւն իր տնօրինութիւնները տեղեկագրած է Եօզղատցի հանգուցեալ Քերովբէ Իսկէնտէրեանի կտակի գործառնութեանց մասին։ Ս. Պատրիարք Հայրը Տնտես. Խորհրդոյ նկատառման յանձնեց սոյն յայտագիրը։

ՌՍՐԱՅԻ Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացուցիչներէն Արամ էֆ. Հալաճեան եւ Յովսէփ էֆ. Եսայեան եւ Բարթիկ էֆ. Մարկոսեան, երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, Ն. Ամենապատուութեան հետ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին՝ եկեղեցւոյ մէջէն պնակներու շրջագայելը վերցնելու համար։ Որոշուեցաւ խնդիրը ուսումնասիրել եւ տեսնել թէ բիւղգիէն եւ եկեղեցական այլ հասոյթներէ գոյացած գումարը կարելի՞ է հաւասարեցնել շրջագայուած բոլոր պնակներու հասոյթին։ Այս ուսումնասիրութիւնը կատարուելէ ետքը, պիտի ներկայացուի Թաղ. Խորհրդին եւ եթէ հնարաւոր ըլլայ այս գաղափարին իրագործումը, վերջնականապէս պիտի վերցուին պնակները։

— Թաղ. Խորհուրդը որոշեց որ իր անդամներէն երեքը՝ Յովսէփ Եսայեան, Պօղոս Քէրէստէճեան եւ Արամ Հալաճեան էֆ.ները մասնաւորապէս զբաղին Բերայի վարժարաններու խնդրով։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Թաղ. Խորհուրդը այս միջոցին փորձ մը կ'ընէ Ս. Խաչ եւ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիներուն մէջէն վերցնելու պնակներու շրջագայութիւնը եւ այս նպատակաւ պատուաւոր թաղեցիներէ եւ իր մէջէն կազմուած խառն յանձնաժողովի մը պաշտօն յանձնած է այս մասին կատարել հարկ եղած ուսումնասիրութիւնները՝ պնակներու հասոյթը տարբեր եղանակով մը արդիւնաւորելու մասին, այսպէսով վերջ տրուելու համար անվերջանալի՞ չարչարող մը շրջաբերուող պնակներու տաղտկացուցիչ դրութեան։

⁂ Սկիւտարէն մեզ կը գրեն թէ Իճատիէի ազգ. վարժարաններու մանկապարտէզի աշակերտները միջօրէի զբօսանքները կ'անցընեն միշտ վարժարանին առջեւի փողոցին մէջ՝ տրամադրելի մեծ պարտէզ մը չգտնուելուն հետեւանքով։ Այս ընթացքը զանազան նկատումներով անյարմար եւ միշտ վտանգաւոր է մանուկ ուսանողներու համար։ Հետեւաբար տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի՝ կարեւոր միջոցները ձեռք առնելով վերջ տալու համար այս վտանգաւոր դրութեան, Թաղին անմեղ մանուկներու օգտին համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ կալուածոց յանձնաժողովը, ինչպէս գրած էինք, աղէկ գին մը գտած ըլլալով 300 ոսկիի Մարտիրոս էֆ. Թելլիեանի ծախած էր Մաքասճըլարի մէջ գտնուող մէկ խանութը։ Առատաւ պաշտօնակից մը որ իբրեւ նախանձախնդիր ամէն բանի մէջ քիթը կը խոթէ եւ խելքը հասնի կամ ոչ՝ բաներ մը կ'ըսէ անպատճառ, մեր այդ երկու տողերուն ի պատասխան, ըստ իր բարի սովորութեան, ելաւ սիւնակներով բան գրեց՝ անիրաւի դատափետելով թէ՛ Հոգաբարձութիւնը, թէ կալուածոց յանձնաժողովը եւ թէ նոյն խանութը գնողը՝ առանց շրջահայեցութեան, առանց կենցաղագիտութեան եւ առանց խնդիրին բուն էութեան խորը թափանցելու։ Իրողութիւնը, ինչպէս ստուգեցինք սա է որ, կալուածոց յանձնաժողովը միջնորդներու միջոցաւ ծախու հաներ է այդ խանութը եւ հազիւ 270 ոսկի դրամ տուող գտնուեր է եւ հետեւաբար նոյն գինով ծախելու որոշում տուեր է եւ Թելլիեան էֆ. այս միջոցին խանութին գինը բարձրացնելով 300 ոսկիի գներ է զայն։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ազգայիններ հաւաքական գրով մը դիմած են Կ. Պատրիարք Սրբազանին, խնդրելով որ Պատրիարքարանը Ղալաթիայէն Բերա չփոխադրուի, քանի որ գործի մարդերու համար շատ աւելի նպաստաւոր է արդի վայրը, քան Բերայինը։

Տ. ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ որ երկար տարիներ Սկիւտարի մէջ պաշտօնավարելէ ետքը Սիս մեկնած էր, ինչպէս գրած էինք ասկէ առաջ, Սսոյ մայրավանքին մէջ կը պաշտօնավարէ, ցարդ ո եւ է դիմում ըրած չէ առաջնորդական եւ կամ այլ պաշտօն ստանձնելու համար, ո՛չ Ս. Կաթողիկոսին եւ ոչ ալ Ս. Պատրիարքին։ Տ. Ներսէս վրդ. եռանդուն կերպով կ'աշխատի Սսոյ դպրանոցը կանոնաւորելու համար եւ այս առթիւ յառաջիկային տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ Սսոյ Ս. Կաթողիկոսին, նոյն դպրանոցին մէջ մտցուելիք բարեկարգութեան եւ կրթական մակարդակի բարձրացման համար։ Թէեւ Հաճընէն եւ այլ տեղերէ առաջնորդական պաշտօններ առաջարկուեր են Դանիէլեան Հայր Սուրբին, սակայն Ն. Գերապատուութիւն չէ ուզած թողուլ դպրանոցի իր տեսչական պաշտօնը։

ՍՏԱՑԱՆՔ Պոլսոյ գրատան կողմէ հրատարակուած Բառագիտութիւն կամ Ութ Մասունք բանի հայերէն քերականութիւն դասագիրքը, որ Նախակրթարանի կարգերուն համար պատրաստուած է։ Հեղինակը, Եղիշէ եպիս. Դուրեան սոյն դասագիրքը կ'ընծայէ իբրեւ կարեւոր եւ նախնական մաս իր Ընթացք ի գրոց բարբառ գործին, որուն Ա. եւ Բ. տարիները արդէն ազգ. վարժարաններուն մէջ կը գործածուին բաւական տարիներէ ի վեր։ Բառագիտութիւնը Դ. տպագրութեամբ լոյս կ'ընծայուի եւ գրաբարի ուսման ազէն օժանդակներէն մէկն է։ Դուրեան Սրբազանի յօրինած սոյն մեթոտիկ ու խնամեալ գործը կը յանձնարարենք մեր ուսուցիչներուն։

⁂ Նոյնպէս ստացանք դարձեալ Պոլսոյ գրատան կողմէ հրատարակուած Նոր Վարժութիւն Մանկանց դասագրքին Բ. տարին, որ իր գտած ընդունելութեան շնորհիւ երկրորդ տպագրութեան արժանացած է։ Թրքախօս տղոց համար յօրինուած սոյն ընթերցարանին երեք հատորներն ալ մեծ ընդունելութիւն գտած են, մասնաւորապէս իրենց դիւրուսոյց մեթոտին եւ պարունակած հրահանգիչ դասերուն համար։ Երկրորդ տարւոյն Բ. տպագրութեան առթիւ, նիւթերու եւ ոճի մասին մեծ խնամք տարուած է։ Այս նոր հրատարակութեանց առթիւ պարտք կը համարինք յիշեցնել թէ Պոլսոյ գրատունը այսօր կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ մեր հրատարակիչ-գրավաճառներուն մէջ, իր դասական բազմազան ու խնամեալ երկերով, որոնց թիւը պիտի ստուարանայ մօտերս հրատարակելի գործերով, ամէնքն ալ հեղինակաւոր մասնագէտներուն կողմէ պատրաստուած։

ԲԻՆԿԵԱՆԻ ԱՂՔԱՏԻԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Բինկեանի Թաղ. Խորհուրդը Խմբագրութեանս ղրկած է հետեւեալ նամակը, որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն ծանօթ գրավաճառին, որ բարեսիրաբար գիրքեր նուիրած էր նոյն տեղի աղքատիկ ուսանողներուն՝ տեղեկացած ըլլալով Արեւելքի միջոցաւ թէ նոյն գիւղի ուսանողները զուրկ են գրենական անհրաժեշտ առարկաներէ.

Առ Պատ. Խմբագր. Արեւելք օրաթերթի

Ձեր օգտաշատ թերթին մէջ հրատարակուած թղթակցութենէ մը ազդուած՝ ծանօթ գրավաճառ մը 216 կտոր դասագրքեր նուիրած էր մեր վարժարանին աղքատիկ ու կարօտ ուսանողութեան. մեզի համար անհրաժեշտ պարտականութիւն մը կը նկատենք մեր սրտագին շնորհակալութիւնները յայտնել Արեւելքի միջոցաւ նոյն գրավաճառին, իր այս կրթասէր ու ազնիւ ձեռնարկին համար։

Մեր այս շնորհակալագրին հրատարակութիւնը խնդրելով կը մնանք խոնարհ յարգանքներով ու շնորհակալութիւններով առ ժամս. Թաղ. Խորհուրդ Բինկեանի

Նախագահ
ԱՒԵՏԻՍ ՔՀ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ
Ատենադպիր Ատենապետ
ՍՏԵՓԱՆ ԱՒԱԳԵԱՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ
Բինկեան, 1908 ապրիլ 14

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Պրուսայի աղջկանց Ամերիկեան Վարժարանին շրջանաւարտները, որոնց թիւը 34ի կը հասնի, Մր. եւ Միսիս Պոլտուինի 27 տարուան աշխատութիւնը գնահատելու համար Ապրիլ 22ին շքեղ հանդէս մը կազմակերպած են դպրոցին մէջ։

—Կեսարիոյ Եկեղեց. Ժողովին անդամները խմբովին Հեմէրէք գացած են տեղւոյն եկեղեցին գործերը կարգադրելու համար եւ նախ ընդունած են հովուին հրաժարականը եւ գաւառին աւետարանիչը հրաւիրած են առժամապէս ստանձնել նոյն պաշտօնը։ Ապա եկեղեցական մարմիններու նոր ընտրութիւն կատարած են։ Հրաժարած հովիւը Եօզղատի եկեղեցիէն հրաւէր ընդունած է։

—Խարբերդի միսիոնար Վեր. Մր. Պրաուն, Միս Պուշ եւ Միս Փալ Տիարպէքիրի եկեղեցիին այցելութիւն մը տուած են։

—Այնթապ Գոլէճի ուսուցիչներէն բրոֆ. Ալեքսան Պէզճեան եւ որդին բրոֆ. Զէնոբ, գարնանային արձակուրդի առթիւ, Եդեսիա, իսկ բրոֆ. Ս. Լեւոնեան ալ՝ ընտանիքով Հալէպ մեկնած են։

—Օր. Մառի Ս. Լեւոնեան Պաղչէի Բարձրագոյն Վարժարանին ընթացքը աւարտած եւ առաջնակարգ վկայական ստացած է։

—Մարաշի աղջկանց գերմանական որբանոցին տնօրէն Պ. Ֆրաւլայն Պ. Բոնըր արձակուրդով Գերմանիա մեկնած է։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Ազգասիրուհեաց ընկերութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ս. Զատկի տօնին առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են.— Գեր. Եղիշէ Տ. վրդ. Չիլինկիրեան 108 ղրշ., Տեարք՝ Վահէ Սեպուհ պէյ Մազասէան 500, Միհրան Խանճեան 108, Բարեկէր Ոճ՝ Ճեւամճ Մազասեան էֆ. Նարկիլէճեան 60, Աբրահամ Շատեան, Ցակոբ Թոքաթլեան, Պաղոս որ Սալնիկը 54ական, Նուպարեան Եղբարք 45, Երուանդ Մօքեան, Խաչէն Սարգսեան, Խաչիկ Սիվաճեան, Խաչիկ Սարգիսեան, Մարտիկ Շաքարեան, Վահէ Ցարութիւն Զէքի, Սիմոն Մէլքոնեան, Օննիկ Մելիքեան 40ական, Առաքէլ Համամճեան, Իսպենճեան Եղբարք 30ական, Գրիգոր Արգարեան, Զարուքճեան Եղբարք 21ական, Արտաշէս Հիւրմիւզ, Պետիկ Մէւպաշեան, Արմենակ Շիշմանեան, Աստիկ Նարկիլէճեան, Ալֆրէտ Սէլար, Ոճ, Երուանդ Եազըճեան, Երուանդ Փորթուգալեան, Կարապետ Գազանճեան, Հիւրմիւզ Հիւրմիւզ, Հայկ Պէրպէրեան, Միւռոն Զաքարեան, Ցարութիւն Ցովսէփեան, Նազարէթ Պաղտիկեան, Զէլէպօն Նամէր, Ոճ, Տավրոս Թուսօ, Օննիկ Պէրպէրեան, Օթոն Ջիլաճեան, Ոճ 20ական ղրուշ։ (Շար.) (Նեիֆ)

ԲՈՒՐԱԿՆ առեւտրական շաբաթաթերթին 18րդ թիւը կը պարունակէ.— Մանիֆաթուրայի առեւտուրը աշխարհի մէջ եւ Անատոլուի բերքերուն վիճակը.— Մարսիլիոյ առեւտր. դատարանին վճռագրքը ծովային ապահովագրական ընկերութեան մը դէմ.— Հին եւ նոր վաճառականներ եւ արհեստագէտներ Սվազի մէջ — Զէնէկին օլմանին եօլը.— Նմուշներ առեւտր. Նամակներու — Ի՞նչ է «Տէմարչէօռ»ը.— Առեւտր. Բառարան.— Դատական Քրոնիկ.— Առեւտր. գործառնութիւններ մանիֆաթուրայի եւրոպական գլխաւոր հրապարակներու վրայ. Կաշի, մորթ եւ մանած, առեւտր. կէտերը դատուաններու մէջ.— Ցորեն, ալիւր, գարի, աֆիոն եւայլն։

ԾԱՂԻԿ տղոց եւ դպրոցականներու հանդէսին 50րդ թիւը հրապարակ ելաւ այս շաբթու հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ.— «Ծաղիկի նոր տարեշրջանը՝ խմբագրական։ — Ճճճլոն երգ (պատկերով) Աղեքս. Փանոսեան։ — Երեք եղբայրները (գերմանական պատմուածք) Կրիմ եղբայրներէ։ — Մանկիկին օրը՝ Սահակ Ա. Խանճեան։ — Սոլըրը (պատկերով)։ — Եղասարդին անակնկալը՝ Հայկ։ — Գիտունը եւ պզտիկ աղջիկը (Թարգմ.) Գր. Թորոսեան։ — «Լէ» բառախաղին լուծումը։ — Հանելուկ թէ՛ դասաւներու եւ թէ Պոլսոյ համար։ «Ծաղիկ» այս թիւով կը սկսի խիստ հետաքրքրաշարժ եւ կրթիչ թերթօն մը՝ անգլիացի նշանաւոր վիպասան Ֆոնըն Տըլէ։ Անցած շաբթուան հանելուկի պարգեւները շահեցան Վիեննական Մխիթարեանէն՝ Գեղամ Զօրայեան եւ Պէշիկթաշի վարժարանէն՝ Պերճուհի Եաղմաճեան։ Գինն է 20 փարա։ Բաժնեգինը 30 ղրուշ։ Հասցէ՝ Ղալաթիա, Գուրշունլու խան։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, մայիս 10)

ԱՖՂԱՆԵՒՀՆԴԿԱԿԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻՆ ՎՐԱՅ
ՄՈՄԱՆՏՆԵՐԸ Կ'ԸՆԴՎԶԻՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 մայիս.— Շանղարկառէն Բէյոթէրի հեռագրական գործակալութեան հասած տեղեկութեան մը նայելով, Մոմանները բացարձակապէս մերժեր են Անգլիացիներուն պայմանները։

ՓԷՇԱՎԻՒՐ, 9 մայիս.— Զօրավար Ուիլքօքս հրաման ընդունեց երկու կէտաբաժինով Մոմաններու վրայ քալել անմիջապէս, որովհետեւ Մոմանները մերժեցին համակերպիլ հնազանդութեան համար իրենց եղած հրաւէրին։

ՊԷՐԼԻՆ, 9 մայիս.— Ռայխսպօստ անցայս ձեռնարկ մը կը համարի Աֆղանեւհնդկական սահմանագլխին վրայ տեղի ունեցած անհանդարտ շարժումները, վասն զի Հնդկաստանի մէջ Անգլիոյ դիրքը ամէն առտնէ աւելի ամուր է հիմա։ Ուրեմն բազոյն Արեւելքի մէջ ազդեցութեան շրջանակներ որոշելու մասին Ռուսիոյ հետ կնքած դաշնագրին հետեւանքով Անգլիա ազատօրէն պիտի կրնայ իր յաջողութիւնը ապահովել զինուորական միջոցներ ձեռք առնել։ Չի կրծուիր որ Անգլիա գրաւել ուզէ Աֆղանիստանը, վասն զի Անգլիոյ համար աւելի շահաւոր է Հնդկաստանի եւ ռուսական երկիրներու միջեւ չէզոք պետութեան մը գոյութիւնը։

ՖՐԱՆՑ ԺՈԶԷՖ ԿԱՅՍԵՐ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ
ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՐԳԱՆՔՆԵՐԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 9 մայիս.— Կայսեր յոբելեանին զինուորական յարգանքները տեղի պիտի ունենան մայիս 30ին, Շէօնպրունի մէջ բանակին բարձրաստիճան սպաներուն առջեւ։ Այս հանդէսին վերջնական կարգադրութիւնները որոշուած չեն դեռ, վասն զի կայսրը դեռ հաճութիւն տուած չէ պատրաստուած ծրագրին։ Բայց այժմէն յայտնի է թէ բանակին ու նաւատորմին ներկայացուցիչները, զօրավարներ, ծովակալներ եւ սպայակոյտներուն վերին սպաները պիտի մասնակցին հանդէսին։ Բանակին յարգանքներուն առթին, պատգամաւորութիւններ պիտի ներկայանան կայսեր՝ զինուորական այն գունդերէն, որոնց պետն է ինքը 60 տարիէ ի վեր։ Կայսրը՝ այդ գունդերուն՝ որոնց պատուակալ պետն է 1848էն ի վեր, 15,000ական քրոն նուիրեց, եւ այդ գումարներուն տոկոսներուն կէսը սպաներուն եւ միւս կէսն ալ ենթասպաներուն եւ զինուորներուն պիտի բաժնուի ամէն տարի։ Մայիս 30ին կայսերական Օբերային մէջ թատերական ներկայացում մը պիտի տրուի, որուն ներկայ պիտի գտնուին յարգանքի հանդէսին մասնակցող բոլոր սպաները։

ՀՌՈՄ, 9 մայիս.— Ֆրանց Ժոզէֆ կայսեր յոբելեանը շնորհաւորելու համար Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին ղրկած հեռագիրը խանդավառութեամբ կը մեկնաբանուի իտալական մամուլին մէջ։ Ճօռնալէ տ'Իդալիա կը գրէ.— «Թագաւորին հեռագիրը քաղաքական կարեւոր գործ մըն է, վասն զի առիթ կը նշանակէ թէ Վիքթոր Էմմանուէլ երէկ միտքով ներկայ էր Վիեննայի մէջ երկու կայսրերը ողջունելու եւ անոնց ձեռքը թօթուելու համար։ Հետեւաբար Եռեակ Դաշնակցութիւնը կը մնայ անսասան եւ խաւմբը փոփոխութիւն կրած չէ։ Եւ լաւ է այսպէս, վասն զի Եռեակ Դաշնակցութիւնը ամէն առտնէ աւելի պէտք մըն է հիմա։ Ան է որ կը պահպանէ խաղաղութիւնը, վասն զի ան է որ կ'երաշխաւորէ իրաց այժմու վիճակին անփոփոխութիւնը։ Իտալիոյ միակ հոգն ու փոյթը իրաց վիճակին պահպանումն է. եւ այդ պատճառին համար է որ ամուր փարած է անոր եւ ցորչափ Աւստրիա փափաքի ամուր բռնել այդ դաշնագիրը, վախնալու տեղի չկայ։»

ՊԷՏԻԵՐՍՊՈՒՐԿ, 9 մայիս.— Ռուս մամուլը շատ քիչ կը զբաղի գերման դաշնակցային վեհապետներուն այցելութեամբ։ Պիրժեվիա Վէտոմօսդի նկարագրելով այն վեհաշուք տեսարանը, զոր Աւստրիոյ մայրաքաղաքը պարզեց աշխարհի, յարգանքով կը գրէ Ֆրանց Ժոզէֆ կայսեր անձնաւորութեան վրայ, որ կ'երաշխաւորէ Աւստրիոյ ներքին խաղաղութիւնը։ Այս պատճառաւ պարտք մըն է մաղթել, կ'ըսէ, որ յարգելի ծերունիին գահը շատ երկար ապրի, երբ ժողովուրդներուն գլուխը, որոնց համար իր անունը երկար ատենէ ի վեր խորհրդանշան մը եղած է խաղաղութեան։

⁂ Բեդերսպուրկեր Ցայդունկ գերմաներէն լրագիրը կը գրէ.— «Աւստրիոյ պատկառելի կայսեր երէկուան ընդունելութիւնը կարեւոր մէկ մասը կը համարուի այս տարուան մէջ տեղի ունեցած հանդէսներուն։ Այդ ընդունելութիւնը ոչ միայն անցեալին այլ եւ ներկային համար կը միացնէ Հապսպուրկեան կայսրութիւնը եւ իր վեհապետը՝ գերման կայսրութեան եւ անոր բարձր ներկայացուցիչին հետ։ 30 տարի առաջ Պիսմարքի եւ Անտրաշիի միջեւ կնքուած Դաշնակցութիւնը հիմակ ալ լաւագոյն երաշխաւորութիւնն է, երկու ազգերու միջեւ խաղաղիկ ապագայի մը եւ պետական անձերը այդ նպատակին համար է որ կ'աշխատին միշտ։» Համալուսական Րէչ լրագիրն ալ կը գրէ թէ այս հանդէսներուն իսկապէս գերմանական հանգամանքը թէպէտ ոչ յարձակողական երեւոյթ մը, բայց իբր ցոյց կրնայ համարուիլ Աւստրօ-Հունգարիոյ ոչ-գերման ժողովուրդներուն հանդէպ։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅ ՄԸ
ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 մայիս.— Հնդկաստանի նախարար Լորտ Մօրլէյ օվ Պլէքպըրն անդամ եղաւ Լորտերու Ժողովին, բայց երդում չըրաւ։ Հետաքրքրական պարագայ մըն է այս։ Ցարդ սովորութիւն էր որ նոր Լորտ մը երդում ընել պարտէր, բայց Մօրլէյ փոխանակ երդումի, պարզ բանաձեւ մը արտասանեց։ Ինչպէս կը յիշուի, քանի տարի առաջ Նորթէմբրընէ երեսփոխան ընտրուած Պրէտլաֆ յանտախոհը մերժելով կրօնային սովորական երդմնագիրը կարդալ, մեծ յուզում առաջ եկած էր երկրին եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ, եւ Պրէտլաֆ քանի քանի անգամներ վերստին ընտրուելով հանդերձ մերժուած եւ բռնութեամբ վտարուած էր Ժողովէն։ Բայց վերջապէս յարմար բանաձեւ մը գտնուեցաւ, որով Պրէտլաֆ կրցաւ իր աթոռը ունենալ Խորհրդարանին մէջ։ Հիմա սակայն, Լորտ Մօրլէյ ընդունուեցաւ, առանց ո եւ է առարկութեան։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 11 մայիս.— Սակարանին մէջ տրամադրութիւնները շատ գոհացուցիչ են, սակայն գործերը խիստ սահմանափակ։ Ֆրանսական Ռանդը 96.57էն 96.55ի իջաւ, սակայն միւս արժեթուղթերէն շատերուն գիները քիչ մը լաւ են, մանաւանդ ռուսականները, որոնք նորէն բարձրացան։ Օսմ. արժեթուղթերուն գիները շատ հաստատուն են։ Օսմ. Միացեալը 95.15ի բարձրացաւ։ Օսմ. Պանքան 727 փակուեցաւ։ Քրէտի Լիոնէ՝ 1170. Եէսիլէի ածխահանքի բաժնեթուղթերը՝ 364. Ռիօ Թինթօյի գիները քիչ մը աղէկ են, վասն զի պղինձը 57.10էն 57.15ի բարձրացած է։ Պալիա Գարայտընի 11 ֆր. վրայ գնելով 463 եղաւ։ Կապարի գիները ասիպփոխ են։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ անգլիական քոնսոլիտէներու եւ «առ գնդուած»ի արժեթուղթերու մասին հանդարտութիւն կը տիրէ։ Ամերիկեան արժեթուղթերը, Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերու վրայ, նորէն բարձրացան։ Չիքակօ Միլուոքէ եւ Նիւ-Եորք Սէնդրըլ երեք «բուսան» շահեցան։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու գիները հանդարտ են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ ելմտական նախարարը հարիւրին չորս տոկոսով եւ 96-25 գինով 150 միլիոն քրոնի Ռանդ տալու Բօդ-Շարքրէտէի եւ Ռոյշիլտի ու Վիէնը Պանք Ֆէրայնի խումբերուն։

ՓԱՐԻԶ.— Քաղաքապետական ընտրութեանց վերջնական արդիւնքին նայելով ընկերվարականները զգալի կորուստ մը ունեցած են ի նպաստ արմատականներուն։ Ընդդիմադիր պահպանողականները դիւրութեամբ կը պահեն իրենց դիրքերը։ Մեծ քաղաքներէ շատին մէջ չափաւորները մեծամասնութիւն շահեցան։

—Բարիզ գտնուող օսմ. գլխաւոր վաճառականները, այսօր, գումարում մը ունեցան օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Շէվքէթ պէյի նախագահութեամբ։ Օսմ. առեւտրական սենեակը հաստատուեցաւ։ Սեղանաւոր Պ. Սապպակ նախագահ անուանուեցաւ, իսկ դեսպան Միւնիր փաշա՝ պատուակալ նախագահ։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպանին եւ ընդհանուր հիւպատոսին՝ օսմ. առեւտրական սենեակին հաստատման մասին անոնց նուիրած օժանդակութեանը համար։

— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Եուննանի փոխարքան բազմաթիւ զինուորներ ղրկեր է՝ Թոնքինի սահմանագլուխին վրայ Գօգօբններու անկարգութիւնները զսպելու համար։

ՊԷՐԼԻՆ.— Ֆոսիշէ Ցայդունկ կ'իմանայ թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի մօտերս Պերլին պիտի ուղեւորի՝ գերման կառավարութեան հետ համաձայնելու՝ օրուան մէկ քանի գործերու մասին։

ՊԷՏԻԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Քօքովցէվի հրաժարականը արդիւնք է սա իրողութեան թէ Պ. Քօքովցէվի ընդդիմութեան հակառակ, կ'ուզուի յանձնաժողով մը կազմել՝ պետական ու անհատական երկաթուղիներու հիմնական վիճակը քննելու համար. նաեւ ընդունիլ ելմտական յանձնաժողովին ծրագիրը, որով 33 միլիոն ռուպլի կը զեղչէ 533 միլիոնի ելմտացոյցէն։

ԹԷՀՐԱՆ.— Միւսթէվֆի-իւլ-Մէմալիք պատերազմական նախարար անուանուեցաւ։

—Առեւտրական նախարար Մահդիմ-իւլ-Միւլք հրաժարեցաւ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Հաստատուեցաւ թէ Չիքակոյի կառախումբին մէջ ձերբակալուածը Կըննիս անուն կինը չէ (տե՛ս այսօրուան Արտաքին Լուրերը)։ Ձերբակալուածը 50 տոլարի հատուցմամբ կը պահանջէ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Կըննիս ալ այրած է հրդեհին ատեն։ Զրոյցի մը նայելով, այդ կինը անդամահատութեան ենթարկուած դիակները կը թաղէ եղեր։

ՈՒՏԻՈՒՈՐՏ.— (Մ. Նահանգները, Օքլահոմա).— Բուռն փոթորիկ մը, երէկ, մեծ աւերներ գործեց հոս։ Բազմաթիւ մեռեալներ ու վիրաւորներ կան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Ապրիլ 28|11 Մայիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		103 38
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
Ռումէլի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	179 —
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
ԲԱՑՈՒՄ Ապրիլ 29 12 Մայիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		103 39
» » » ժամ 5ին Փ. Կ.	»	104 —
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր	178 3/4
» » ժամ 5ին	»	178 3/4
Թութուն Կ. Պոլսոյ	»	433 —
Օսմ. երկթ. Պարտ. Ա. սերի Փ. Կ.	»	513 —
» » » Բ. սերի Փ. Կ.	»	510 —
» » բոնթ-Թ	Ա. 2.	15 90
Հիւզէթի Խայրիէ	»	38 —
Շիրքէթի Խայրիէ հիմնադրի	»	3 20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 10
Օսմ. ծխախոտ	Փ. Կ	18 30
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		7 60
» ժուիսանս		3 20
» պարտաթուղթ		480 —

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

Օսմ. Ապահովագրական Ընդհ. Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու հանրութեան թէ Տէոր Ժօզէֆ Ապրավանէլ իրաւունք չունի Ընկերութեան անունով գործելու եւ ապահովագրական գործ կատարելու իր հաշւոյն, ուխտ դադրած ըլլալով Ընկերութեան ապահովագրական միջնորդի պաշտօնէն։ 30—3

THE GLOBE TROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱՆՑ,
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ,
Կը
Գտնուին
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
50—12 ՂԱԼԱԹԻԱ

ԻԼԱՆ
Զըրաաթ Պանգասընտան

Զըրաաթ Պանգասը բիւանդօսընըն 1324 սէնէսի Թէրթիպինին իւչիւնճի գուրաընըն մայըսը րումինին պիրինճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ սաաթ օնպիրտէ Թիճարէթ վէ Նաֆըա նէզարէթը ճէլիլէսի տաիրէսինտէ գօմիսիօնը մախսուս մարիֆէթի իլէ ալէնէն քէշիտէ գըլընաճաղը վէ Նիզամ գարֆընտա սաթըլան պիլէթլէրին եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ ալթըյա գատար քէօբրիւտէքի բիւանդօ շուպէսինէ վէ ալթը պաչուղա գատար Զըրաաթ Պանգասը խազինէի մէրքէզիէսինէ իսթիրտատ օլունաճաղը իլան օլունուր։

Ֆի 28 Նիսան 324

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆռանք, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի գումար 37,300,000 ֆռանքի չափ:

ԴԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Ցիրանի դրոշմէն վար վճարում չընդունուիր:

Վիեննա Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին առկը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ:

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100–150 ոսկիի գումարի համար
6 » 151–200 » » »
10 » 201–500 » » »
15 » 501–1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքին դրամ աւանդողներուն հաշիւը կարգադրել, աւանդուած ատեն վճարելով տարեկան պայմանուած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պզտիկներու անունով ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու: 50—28

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով:

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բաղրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ):

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքային ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքնե, թէ և արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և աւանդուած ատենը ետ առնուելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խուցեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, ետ առնելը վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ տարուան » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 ոսկեդրամ: 50—36

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ

250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԴԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթեմունի, Գավալա, Տէնէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Հայֆա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մերսին, Միտիլլի, Մանասթըր, Նիքօսիա, Ուշագ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրդիններ կուտայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին: Արժեթուղթերը կը պահուին Չելիկէ արկղամուրերու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն: Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդուած արժեթղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի: Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն: Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագնով:

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն: Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ: Այն յաճախորդները, որոնց արժեթղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով: Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէի Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթղթերը: Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթղթերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն: Օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով: Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու կտրօններ: Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերուն եւ Քրոպ նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթղթերուն կտրօնները:

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ: Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով: Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին: 50—9

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդական երթեւեկութիւններ:

Մայիս

Դշ. 29|12 Պիրէոն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Բոր-Սայիտ եւ Սուրիոյ նաւահանգիստներու միեւնոյն շոգենաւին հետ:
Դշ. 29|12 Օտեսա ժամը 4ին: Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Խէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ:
Դշ. 30|13 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին:
Եշ. 1|14 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին:
Շբ 3|16 Օտեսա, ժամը 12ին:

50—26

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀՆԴ.

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Մայիս 12ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
Մայիս 18ին, Իմէրէթի, Սեւ ծովէն
Մայիս 4ին, Էժիբդ. Անվէրսէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մայիս 13ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Մայիս 19ին, Իմէրէթի, Մարսիլիա
Մայիս 2ին, Պուլկարի, Անվէրս

Ա կարգ Անվէրսի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով):

Ծանօթութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ:

15 50—18 Թ. ՊԸՂՏՈՒԼ

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ տէրօ ինաւէսի իչիւն պիր ատէտ քեամիլէ զարֆընտա միւպաեաա օլունաճագ Թէնէքէ էտէվաթը Թալիպի եօհաւէսինտէ օլուպ նիսանըն 28ինճի բազար իրթէսի կիւնիւ սաաթ օնտա գաթըր իհալէյի իւչ Թէնզիլի պիլգոպուլ Թէգարրուր իտէն ֆիհաթ միւթէատիլ կէօրիւլիւրի Թագտիրտէ հէվմէ մէգտիրտէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան չէրաիթը միւթէֆէրրիահը անլամագ վէ միւնագասահ տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եւլըզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթաահրպէն նիհաէթ սաաթ օնտա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 26 Նիսան 324 3—1

⁂

Խազինէի Խասսաի Շահանէ էրզագ անպարը իչիւն պիր ատէտ քեամիլէ զարֆընտա միւպաեաա օլունաճագ բուղէն սաաթ մէվգիի միւնագասաեա վազ օլուն. տըղընտան նիսանըն 30ընճը չէհարշէնպէ կիւնիւ իհալէի էվվէլիէսի իճրա գըլընաճաղընտան չէրաիթը միւթէֆէրրիահը անլամագ վէ միւնագասաեա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եւլըզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթաահրպէն նիհաէթ սաաթ օնտա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 26 Նիսան 324 3—1

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1908 Մարտ 3էն (Հ. Տ.) սկսեալ ցնոր տնօրինութեան 10

Վաբորէն Կամուրջ

11 30 Չնկ պէյլ գուզ պշկ
11 30 Պէպ արնվ գրչ օրթ պշքթ
11 20 Պէյք բաշ չուպ գանլ ա.հս գնտ պշկ:
11 20 Ենմ մէս պքտ Թար ենք միրկ
12 Գուզկ Սկտ.
12 Ա հս գնտ պէպ արն վնք չնկ պյլ զզկ պշկ:
12 Ենք սԹՆ միրկ ը.հ.ս պէպ անվ գրչ օրթ Պէշկ:
1 ՕրԹ Գզկ:
12 15 Ենմ մէսպ պէյքտ Թարպ ենք միրկ պշքԹ:
12 20 Պյրզ բաշ չպք գանլ ա.հսար գնա պէշ:
12 50 Ը.հիս պ.պ արն գրչ օրթ պշկ:
12 40 ՍԹՆ գանլ միրկ ա.հիս գանտ վնք չէնկ Պէյլ գուզ պէշքԹ
1 35 Արնվ. գ չ օրԹ.
12 50 Ը.ա.գվզ ԽէՆ մէս պէօ Թրպ ենք սԹՆ միրկ ը.հս պէպ
1 20 Պէյզզ բաշ չուպլ գանլ ա. հիս գնտ պէշկ:
2 15 Գզկ սկտ:
2 15 Պէպ արնվ գրչ օրթ պշկԹ.
2 10 Ա.հիս. գնտ պէպ վնք չէնկ պէյլ զզկ պշկ
2 Ենմ մէս Պյքտ Թրպ ենք սԹՆ միրկ ը.հիս պէպ Պշկ:
3 Գրչ չնկ պէյլ գուզկ. պշկ:
3 Պէպ անվ գրչ օրթ պշնԹ:
2 Ը ա.գզվ ենիմ մէսրպ պէյքտ Թար Պէյք բաշպ չուպք գնլ ա.հիս գանտ պէշկ
3 Ենմ մզրպ պէյքտ Թար ենք ՍԹՆ միրկ ը.հիս պէպ պշկ:
3 45 Ա. հիսար. գանտ. պէպ վնք. չէնկ պէյլպ. գուզ. պէշկ:
4 15 Պէպ արն գրչ ՕրԹ պշկԹ.
5 15 ՕրԹ Գզկ. պշկ:
4 45 Պէյքզ Բաշ Չպք գնլ ա.հիս գնտ վնք չնկ պէյլ պշկ.
4 30 Ենմ. մէսր. պյքտ. Թրպ.ենք. սԹՆ. միրկ ը.հիս պէպ արն գրչ ՕրԹ պէշկԹ:
6 10 Գրչ Չնկ Պէյլ օրԹ զզկ պշկ:
6 20 Պէյք. բշպ. չպք. գանլ. ա.հիս. գնտ. պէպ:
6 15 ԵէՆմՁլ. մսպ. պէքտ. Թարպ. ենք. սԹՆ. միրկ ը.հիս. պէպ արնվ. գրչ. օրԹ. պէշկ:
8 10 Ա.հիսար գանտ Պէպ արնվ չնկ պէյլ օրԹ զզկ պշկ:
8 Ենմ. մէսր.պյքտ. Թրպ. ենք. սԹՆ. միրկ. ը. հիսար պէպ. արնվ. գրչ օրԹ. պշկԹ.
8 10 Պէյրզք բաշ ենք Գնլ միրկ ա.հս գնտ պէպ արն վանիք. չնկ պէյլ օրԹ զզկ պշք
7 57 Ը. ա. գզվ. ենմ. մէսր. պէօյք. Թրպ. պյզ. բաշպա. չուպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. վնք չէնկ. պէյլպ. գուզ. սկտ:
10 55 Պշկ Գզպ սկտ.
10 35 Գանտ պէպ Պէշկ:
10 50 Չնկ պէյլ զզկ
10 30 Պէյքզզ բաշ Չպք գանլ միրկ ա. հիս գանտ
9 45 Ենմ. մէսպ. պյքտ. Թար. պէյզ. ենք. ՍԹՆ միրկ. ը.հիսր պէպ. արն գրչ օրԹ պշկ
11 10 Պէյլ ՕրԹ զզկ պշկ:
11 10 Ա հս գնտ պէպ արն չնկ պէյլ օրԹ զզկ պշկ
11 30 ԵէՆեմ. մէսր.պէօյք Թրպ ենք Մրկ. պէպ արնտ. պշկ:
12 5 ՊէշկԹ. սկտ.

Կամուրջէն Վաբոր

11 Սկտ. պէյլ չնկ:
12 15 ՊէշկԹ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սԹՆ. ենք. Թար. մէս. ենմ. ը. ա. գզվզ
12 20 Պէպքը Ը Հիսար
12 35 Գուզկունճուք ՕրԹաքէօյ
12 45 ՊէշքԹ Գուզկ ՕրԹ Չէնկ Գրչ Արնվ
1 15 Պշկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վնք. գանտ. ա. հիսար գանլ. չուպ. բաշ. պէյզ. Թարպ. պքտ մէս. ենմ.:
1 30 Պէպ Գնտ ա.հիս
1 35 ՊէշքԹ գրչ ար վ պէպ
1 40 Պէշկ սկտ գուզկ:
2 Պէշկ. պէյլ չէնկ արն պէպ.
2 15 ՊէշկԹ. օրԹ գուզչ արնվ պէպ ը.հիս մրկ սԹՆ ենք Թար պէյք մէս ենմ
2 30 ՊէշքԹ պէյլ չէնկ գրչ
3 ՊէշքԹ գուզկ պէյլ չէնկ վնք գնտ ա հիս Գանլ չուպք ը.պյզզէ պէյքզզ
3 05 Պէպ Գնտլ ա.հիս.
3 35 Պէպ
3 30 ԳազկԹ. ՊէշկԹ. գուզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. արն վնք պէպ գանտ. ա. ը. հիս. միրկ. գանլ. սԹՆ ենք. բշպ. պէյքզզ.
4 Պէշկ. օրԹ. գրչ արնվ. պէպ. ը.հիս. միրկ. սԹՆ ենք Թար պէօյք. մէս. ենմ
4 30 Պշկ Գուզկ ՕրԹ.
5 Պէշկ. գուզկ պէյլ չէնկ վնք գանտ ա. հիս. գանլ չպք բաշ պէյք Թար պէյքտ մէս ենմ
5 30 Պէշկ գուզ ՕրԹ գրչ.
6 Պէշկ օրԹ գրչ ա նվ պէպ ը.հս միրկ սԹՆ ենք Թար պէյքտ մէս ենմ ը.ա.գզվ:
7 10 Պէպ. գանտ. ա.հիսր. միրկ. գնլ. չուպ. ենք. բաշ. Պէյքզզ:
7 ՊէշքԹ. գուզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. արն. Պէպ. գնտ. ա.հիս:
8 ՊշկԹ. ՕրԹ գրչ արն. պէպ. ը.հիս. միրկ. սԹՆ ենք Թրպ. պէօյք. մէս. ենմ.
8 45 Պշկ. գուզկ պէյլ չէնկ վնիք գնտ ա. հիս: միրկ. գանլ. չուպ բշպ. պէյքզզ.
9 30 Պէշկ. գուզ օրԹ պէյլ չնկ արն պէպ գնտ
10 Պէշկ պէպ ը.հս միրկ սԹՆ ենք Թար պյքտ մէս ենմ:
10 15 ՊշկԹ Գզկ պէյլ չնկ:
10 20 Պէշկ զզկ օրԹ գրչ արն վնէպ ա.հս:
10 30 Պէշկ գնտ ա.հս գնլ չպք բշպ պյքզ Թար մէս ը.ա.գզվ:
10 45 Պէշ պէյլ:
11 Պշկ պէպ ը.հս միր սԹՆ ենք Թար պքտ մէս ենմ
11 10 Պէշկ. զզկ պէյլ չնկ վնք պէպ
11 15 Պէշկ. օրԹ. Գուզ անվ պէպ գնտ ա.ը.հիս միրկ սԹՆ.
11 40 ՊէշկԹ. գնտ. ա. հս. գնլ. չու. բշպ. պէյքզզ
11 55 ՊէշկԹ.էն սկտ. զզկ:
11 55 Գուզ. պէյլ. չնկ. արն վան. գնտ ա.հիս.:
12 ՊէշկԹ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. ը.հիսար. միր. սԹՆ ենք:
12 05 Պշկ. մրկ. ենք Թար պէօյ. մէս. ենմ:
12 30 Սկտ գուզկ ՕրԹ:
12 50 ՊէշկԹ.էն սկտ զզկ.
12 50 Գուզ. գրչ արնվ. պէպ ը.հիս միրկ սԹՆ ենք պէյքզզ
12 55 Պշկ պէյլ չնկ գնտ ա.հս գնլ չու բաշ պէյք
1 Պշկ. ՕԹք ենք. Թրպ. պէօյք. մէս. ենմ:

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տրուօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարչէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամիկօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքանօ	3557	Տիբէր	1785
Անճէլօ	1541	Տալիօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիկաքօ	2277	Տրոմօ	1713	Հումպօ	595	Մոնթէվիտէօ		Վիլէօ	1208
Գամասնօ	1822	Տէնմօ	504	Իտօ	2354	Մոնթէլլօ	3419	Թասսօ	1328
Զարաթինօ	1264	Էկօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1953	Թ. Ուիլսըն	1566
Կէֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտրօ	4100	Թոքէօ	3327
Գէյրօ	1871	Էսբօ	1841	Քիլէօ	1058	Օսթրոպօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գոլիբրօ	1837	Ֆլօ	954	Քոլինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գոբէօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քօլօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գոգօ	1094	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1389
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէբանթօ	3272	Բիզանօ	3329	Ուիլթոնէն	239
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվարնօ	1643	Բինտալօ	1553	Եթնա	1356
Գոլորատօ	4235	Կիտոնօ	1143	Լօրէնզօ	3191	Բոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կոյօ	1011	Մալմօ	724	Բոմէօ	1789	Թորօ	
Գօրօ	895	Կրուօ	1635	Մարէնկօ	1273	Բոլոնքթօ	136	Ույսօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Թոֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն:
Քոլէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Պրանթօն:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպորթ, մայիս 10ին:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22–24, Քիւչիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա 10 50—19

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը նուաճուրդի կը դնէ հետեւեալներուն հայթայթումը.— 800 ծրար ճերմակ խաւաքարտ, 600 ծրար Բավիա թուղթ՝ ծրարը 17 քիլօ ծանրութեամբ, 1000 ծրար Իմփէրիալ թուղթ՝ 23 քիլօ իւրաքանչիւրը, 800 ծրար Րէալ թուղթ՝ 17 քիլօ իւրաքանչիւրը, 3000 քիլօ պատտատուն թուղթ՝ երկու տեսակէ, 6000 խարտա՝ սամարի կաշի, նմոյշներուն համաձայն, առանց ծախքի յանձնելի Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին, Պոլիս, սա՝ թուականներուն.—

1908 յունիս 12/25ին՝
100 ծրար խաւաքարտ, թիւ 15
100 » » » 20
100 » » » 25
50 » » » 30
300 » Բավիա՝ ճերմակ
3000 քիլօ պատտատուն՝ երկու տեսակէ

1908 օգոստոս 12/25ին՝
300 ծրար Բավիա՝ ճերմակ
50 » խաւաքարտ՝ թիւ 15
200 » » » 20
50 » » » 25
100 » » » 30

1908 սեպտ. 12/25ին՝
500 ծրար Իմփէրիալ թուղթ՝ 23 քիլօ
500 » Րէալ » 17 »
6000 խարտա՝ սամարի կաշի

1908 հոկտ. 12/25ին՝
300 ծրար Րէալ՝ 17 քիլօ ծանր.
500 » Իմփէրիալ՝ 23 » »

Առաջիկայ նուաճուրդը որոշուած է 1908 ապրիլ 30/13 մայիսին, կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին, իսկ վերջնական նուաճուրդը՝ 3/16 մայիս, չորեքշաբթի օր: Նուաճուրդին մասնակցիլ փափաքողները պարտին Հանր. Պարտքի Վարչութեան Կեդր. Սնտուկը յանձնել իրենց հայթայթելիք ապրանքին արժէքը ներկայացնող գումարին %ին 10ը, իբր երաշխաւորութիւն, օրուան գնոյն համեմատ: Նուաճուրդի համար ըլլալիք առաջարկները պէտք է ներկայացուին 1908 ապրիլ 30/13 մայիսէն առաջ, Հանր. Պարտքի Կեդր. Վարչութեան, կնքեալ պահարանով, ուր դրուած ըլլալու են հայթայթելիք ապրանքներուն նմոյշները: Ընդհ. Տնօրէնութիւն

23/6 մայիս 1908

* * *

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20 թուականի Կայս. Հրամանագրին Ն. և ԺԳ. յօդուածներուն և 1903 սեպտ. 1/14 թուականի յաւելուածական հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին համաձայն, Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն հետեւեալ թիւերը, 34,319. 212,816, 275,650, 1,819,687, 1,819,688, 1,819,689 1,819,690, որոնք պարգեւ շահած են 1878 յունիս 1ի վիճակահանութեան մէջ և տակաւին չեն գանձուած, 1908 յունիս 1ին ջնջուած պիտի համարուին: 20—9

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.-երու երթեւեկութեան.

1908 Մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

Կայարան			Կռխմբ. 688 Ապր. եւ Ճմբ. Առոտ.
Գոնիա		մկն.	11 —
Գաչին խան			11 31
Զումրա			12 15
Արըգ Էօրէն			12 43
Մանտասուն			1 22
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկն.	1 58
Սիտրովա			2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 14
Ալաճա			4 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ

Կայարան			Կռխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 38
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 33
Սիտրովա			9 11
Գարաման		ժմն.	9 32
		մկն.	9 55
Մանտասուն			10 24
Արըգ Էօրէն			10 57
Զումրա			11 30
Գաչին խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	12 35

50—23

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (147)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԲ.

«Անյագօրէն կարդացի զանոնք, ինչպէս սովեալ մը կերակուր կ'ուտէ:

«Ցնծօրէն և երկիւղածութեամբ կարդացի զանոնք, ինչպէս մարդ ումպ ումպ կը խմէ ամէնէն ընտիր ըմպելիները:

«Մայրս ու քոյրս, որոնք հեռագրով կանչուած էին պառաւ ազգականուհիի մը քով, շատ աւելի ճամբայ ելան Բարիզէն, և մեկնումը յանկարծական ըլլալուն, անկարելի եղաւ ժամանակին իմաց տալ ձեզի և այդ օրուան միացեալ մասը օգտակարապէս գործածել:

«Բայց ինչպէս կ'ըսեն մեր կողմերը, վաղն ալ օր մըն է, և ո՜վ բերկրանք, մեզի վերադարձող օր մը: Կ'ուզէ՞ք որ կէսօրէն յետոյ ժամը երկուքին Պիւթ-Շօմօնի ծածկաժայռին վրայ զիրար գտնենք, ուր անցած երջանիկ օր մը անցուցինք, թէև յաջորդ օրը այնքան դժբախտ եղանք մօրս բռնաւորութեան պատճառաւ:

«Այդ իրիկուն յորդ արցունքներ թափեցի, երբ սենեակիս առանձնութեան մէջ մնացի: Իրիկուան միայն կրցի վշտիս անձնատուր ըլլալ, որովհետեւ ցերեկը չէի կարող լալու փափաքս ունենալ, թէեւ սիրտս բզքտուէր, մօրս առջեւ բերելով ձեր ցաւը մտահոգութիւնները, տարակոյսները, երեւութապէս այնքան արդարացի:

«Ահ, Ծալիա, մարդ տասն անգամ աւելի կապուած կը զգայ մէկուն, երբ միեւնոյն տառապանքներուն կ'ենթարկուի:

«Մեր երկու սրտերը միեւնոյն օրը ընդունած են արցունքի մկրտութիւնը, որուն վրայ կը խօսի ձեր նամակներէն մէկը այնքան արտայայտ պերճախօսութեամբ:

Միլու պահ մը կանգ առաւ ու մտովի ըսաւ.

—Արցունքներու մկրտութի՜ւն, կարելի է ըսել: Պահ, իբր թէ ծովով ինչո՞ւ չըսուի: Մի՞ նաց որ՝ ան չի կրնար յիշել վաթսուն էջերէ բաղկացած նամակներուն մէջ գրած բոլոր ախմարութիւնները: Ճշմարիտ թերթօնի մը կը նմանի, բայց ոչ զուարճալի:

Գրիչը նորէն ձեռք առաւ, քանի մը վայրկեան աչքէ անցուց թուղթին վրայ ու հորանջեց ինքնիրեն.

—Ինչ ըսեմ այդ հնդկահաւերուն:

Բայց իսկոյն պատասխանը գտաւ.

—Ջիւթ. ա՛լ կը բաւէ: Ասկէ աւելի բան գրել չարժեր իր տեսած տեղեկութեանց համար:

Ու քանի մը տողով աւարտեց նամակը.

«Կը վերջացնեմ նամակս, զմայլելի և յուզիչ բարեկամուհիս. կը զգամ որ սրտերս կը թրթռին: Չեմ ուզեր որ արցունքի շիթ մը թափի այս ցաւոտ թուղթին վրայ:

«Սիրտս դէպի ձեզ կը խոյանայ, համակ և յաւերժական կոչ մը կ'ընէ. վա՜ղը, վա՜ղը:

Միլու ստորագրեց նամակին տակ և նորէն կարդաց ժպտալով: Իր ոճէն շատ գոհ չէր:

—Կարծեմ թէ ճշմարիտ է, յայտարարեց Միլու:

Գրիչը նորէն ձեռք առաւ ու յետ-գրութիւն մը աւելցուց.

«Գլուխս կը դառնայ և կը զգամ թէ սիրտս կ'ընդլայնի. ինծի այնպէս կը թուի որ մինչեւ վաղը ապրելու ուժ չպիտի ունենամ.»

—Ասիկա անմիտ բան մը եղաւ, դիտեց Միլու, իւրովի գլուխը ցնցելով իբր հաւանութեան նշան: Բայց մարդ որքան անմիտ խօսքեր ուղղէ կնոջ մը, այնքան աւելի հաճոյ կը թուի անոր...

Յաջորդ օրը Միլու զուարթ դէմք մը չունէր Պիւթ-Շօմօն գացած միջոցին:

—Ինչ անըշտ և տաղտկալի զուարճութիւն, քթմնջեց Միլու: Ես ալ յիմարութիւնն ունեցայ գրելու թէ ազատ եմ ամբողջ օրը: Դժուար պիտի ըլլայ օձիքս ազատել: Նախ հարկ պիտի ըլլայ երկու ժամ խօսակցիլ, որպէսզի կարենամ տեղեկութիւն քաղել, մինչ քիչ մը բանիմաց կին մը, ինչպէս է չիկանեխ պերուհիս, մէկ քանի վայրկեանէն պիտի տար պէտք եղած տեղեկութիւնները:

Միլուի կարծածէն շատ աւելի դժնդակ ու երկար աշխատութիւն մը եղաւ ասիկա: Այդ խեղճ Ծալիան, երկար ատեն զուրկ մնացած սէրէ, անվերջանալի կերպով կը հառաչէր ու պոռոտախօսութիւններ կ'ընէր: Ամէն վայրկեան Միլու փափագ կը զգար ըսելու.

— Ալ կը բաւէ. այդ ամէնը ըսած էք ձեր նամակներուն մէջ. անօգուտ է կրկնելը:

Ինքզինքը զսպելու համար, Միլու պէտք ունէր իր բովանդակ դատողութեան ու կորովին դիմելու ընելու: Մնաց որ՝ ամէնէն նեղացուցիչ պահերուն, յանկարծ բառ մը յոյս կը ներշնչէր թէ պիտի վարձատրուէր իր համբերատարութեանը: Օրիորդ Ծալիա կը գուշէր թէ Լիւսիէնէն շատ աւելի գեղեցիկ էր Միլու, և թէ զարմանք կը յայտնէր որ Մարթ կը մերժէր անկեղծ ու ցնծագին սէր մը: Այսպէս, Ծալիայի անկապ և աննշան խօսքերուն շնորհիւ, փոքր ծանօթութիւններ կը ստանար, որոնք տակաւ կը խմբուէին, կը ճշմարտէին, կը լուսաբանուէին, ի վեր հանելով այդ յափշտակուած աղջկան բոլոր գիտցածները: Միլուի պէս բախտախնդիր մէկուն համար, որ պարծառ մը տէր էր, աւելիին պէտք չէր կանխելու թէ ինչ կ'անցնէր կը դառնար Մարթի բնակարանին մէջ: Միլու քանի մը բաներու լաւ թափանցեց: Նախ հասկցաւ թէ Լիւսիէն ոեւէ յառաջդիմութիւն չէր ըրեր Մարթի մտքին մէջ. աւելի մեղքնալու համար, իր սէրը կ'ընդունէր այդ երիտասարդը: Օր. Մորան աղջեկօրին հետ էր, ինչպէս Ծալիա՝ Միլուի հետ, թէեւ այս վերջինը զգայուն սիրտ մը չունենար: Լիւսիէն բան մը չէր ըսած համբաւաւոր գաղտնիքին վրայ: Զգուշացած էր ամենափոքր ակնարկութիւն մը ընելէ ժառանգութեան մասին: Ընդհակառակը՝ գեղազանց շահախնդրութիւն մը ցոյց տալ կը ձեւացնէր: Խեղճ երիտասարդ մըն էր, որ աղքատիկ աղջկան մը հետ կը սիրաբանէր: Միլու այսպէս կ'ամփոփէր կացութիւնը.

— Այդ կողմէն աճապարելու բան չկայ:

Գիտէր թէ ինչ պիտի ընէր, բայց օգտակար կը դատէր մերթ ընդ մերթ տեսնել Օր. Ծալիան, իրազեկ դառնալու համար անցած դարձածին: Միջոց մը կը փնտռէր Ծալիայէն բաժնուելու ալ եւս, առանց վիրաւորանք պատճառելու: Ժամացոյցը կը հանէր գրպանէն, կը նայէր, անհամբերութեան շարժում մը կ'ընէր, բերանը կը բանար զարմանքի ու ցաւի բացագանչութիւն մը արձակելու համար, և միեւնոյն ատեն ոտքի կ'ելլէր: Բայց բերնէն չէր ելլեր բացագանչութիւնը: Ուստի աչքը նետեց նորէն, գրպանը դրաւ ժամացոյցը և այնպէս ձեւացուց թէ աւելի քան երբեք ուշադիր կը հետեւէր Օր. Ծալիայի խօսքերուն: Նախկին վարժուհին կը տրտնջար որ Մարթի նիւթական անձկութիւնը կ'աւելնար հետզհետէ: Մէկ քանի ընտանիքներու մէջ տուած դասերը դադրած էին: Ընդհանրապէս ամէն տեղ ցուրտ ընդունելութիւն մը կը գտնէր:

— Մաղիւրին գործն է այդ բանը, խորհեցաւ Միլու: Տրտուգին ինչ ըլլալը կը հասկցուի. յորձանուտը յաջողած չըլլալուն համար՝ պաշարման միջոցին դիմած են: Կրո՜ղ. աւելի յաջողութեան յոյս ունին անոնք: Ի զուր Մարթ հպարտութիւն կը ծախէ. երբ հացակարօտ վիճակի մը մատնուի, շուտով տեղի կուտայ: Երբ մարդ ձախողութիւն ու թշուառութիւն տեսնէ իր շուրջը, իսկոյն կը զգածուի հաւատարիմ բարեկամութենէ մը: Գործը լաւ պատրաստուած է, և եթէ երբեք Մարթ չսիրէ ալ այդ օրիորդ Լիւսիէնը, դէթ անոր վրայ մեղքնալուն, պիտի ամուսնանայ հետը: Ու ամուսնութեան յաջորդ օրը պիտի երթայ միլիոնները գանձելու անվտանգ կերպով: Ահ, այդպէս չպիտի ըլլայ, Տիկին Մաղիւր:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ